Sønderborg

SL SPEJDERNES LEJR 2017

Evalueringsrapport for Sønderborg Kommunes værtskab for Spejdernes Lejr 2017

Foto: Kurt Gabs, SL

Om rapporten

Denne evalueringsrapport er udarbejdet af Sønderborg Kommunes projektkontor for Spejdernes Lejr og afsluttet i december 2017.

Den består af tre dele:

A. Hovedkonklusioner fra en række målinger, som kommunen har fået udført med følgende grupper:
   Kommunens borgere – online borgerpanelundersøgelse efter lejren v. Promonitor
   Kommunens virksomheder – onlineundersøgelse efter lejren v. Promonitor
   Deltagere og gæster på lejren – Epinion, ca. 600 interviews på lejren
   Landsdækkende kendskab og image efter lejren – Epinion for Spejdernes Lejr

B. Kronologisk beskrivelse af projektet for Sønderborg Kommune fra ansøgningen om værtskabet i efteråret 2013, partnerskabet med Spejderne og forløbet til og med lejren

C. Konklusioner på kommunens resultat og projektforløbet

Evalueringsrapporten suppleres af specialiserede rapporter og videodokumentation, som kan findes via Sønderborg Kommunes hjemmeside. Se mere bagest i rapporten.

Pluk gerne i rapporten – brug evt. indholdsfortegnelsen på de næste sider til at komme videre til de emner, som interesserer dig mest.

Foto: Kim Toft Jørgensen

A: Indledning: Spejdernes Lejr 2017 satte spor i Sønderborg – og omvendt ... side 7

Stolt og taknemmelig borgmester ..... side 7

Lejren faldt i god jord hos borgerne ..... side 7

Massiv opbakning også fra virksomheder ..... side 8

Lejren gav lokal omsætning, gæsterne var glade ..... side 9

Sønderborg satte spor i gæsterne ..... side 9

Sønderborg-billeder til hele landet ..... side 11

7 ud af 10 borgere i Danmark har hørt om lejren i Sønderborg ..... side 11

Medieomtale for 22 mio. kr. ..... side 11

B: Ansøgningen og udvælgelsen ..... side 12

Grundlaget i Sønderborg Kommune ..... side 13

Kær Vestermark fredet ..... side 14

Våd lejr satte spor ..... side 14

Kommunens budget og forventninger ..... side 14

Samarbejdet med Spejderne ..... side 15

Fælles projektlederuddannelse ..... side 15

Varige spor på lejrpladsen og i området ..... side 15

Også spor i Gråsten ..... side 16

Organisationen tog form ..... side 16

Erhvervsmesse i Alsion ..... side 16

Udvidet planlægningsmøde ..... side 16

Stort træk på lokale spejdere ..... side 17

Nye spejdere tiltrukket ..... side 17

Samarbejde om synlighed på Folkemødet ..... side 18

Sønderborg med på lejrmesser i hele landet ..... side 18

Mange lokale interessenter involveret ..... side 18

Temaer til aktiviteter tog form ..... side 18

Bæredygtighed vedtaget som centralt tema ..... side 19

Fundraising påbegyndt lokalt ..... side 19

Medarbejderfest med spejdertema ..... side 19

Møder med forskellige interessenter ..... side 19

Anlægsplan blev udarbejdet ..... side 20

Mange kilometer rør og ledninger ..... side 20

Lejren inddelt med centrum og underlejre ..... side 20

Sønderborgs spor formet med lokale partnere ..... side 21
1000 cykler ..... side 21
Pallehaver i landsbyer ..... side 21
Naturstyrelsen Sønderjylland i spidsen for Livstræer-aktivitet ..... side 21
Museum og mindretalsorganisationer kom på banen ..... side 21
Teglværker hjalp Spejdernes Lejr med at sætte spor ..... side 22
Rygende skumfiduser og robotprojekter – SDU åbnede dørene ..... side 22
Kommunen udlovede Zero Hero-mærker for grøn ankomst til lejren ..... side 22
ProjectZero bag grønne udfordringer i FABtown ..... side 23
Sønderborg-spejdere blev uddannet til affaldsambassadører ..... side 23
Kommunen bredte sig på lejrens centrale torv ..... side 23

Spaden kom i jorden – og arbejdet blev intensiveret ..... side 24
Første spadestik og 1-årsmarkering med skulptur ..... side 24
Flere i projektkontoret ..... side 24
Aktiviteter for gæster i hele kommunen ..... side 24
Butikslivet mobiliseret ..... side 25
Brug af byens rum skulle koordineres ..... side 25
Booking af overnatninger fulgt nøje ..... side 25
Kontantløs-system skulle udbredes i byen ..... side 25

Fundraising begyndte at bære frugt ..... side 26
Støtte fra Region Syddanmark ..... side 26
Stor donation fra Bitten & Mads Clausens Fond ..... side 26
Friluftsrådet støttede shelters og fugleskjul ..... side 26

Øget synlighed i lokalområdet ..... side 27
Del af kommunens Eventår 2017 ..... side 27
Lokale partnere hjalp synligheden på vej ..... side 27
Rotary-klubber hjalp spejderne med sikkerheden ..... side 27
Stort lokalt kendskab inden lejren ..... side 27

Selve lejren skulle planlægges ..... side 28
Kommunen planlagde reception på lejren ..... side 28
Invitationer og bookinger ud til deltagere ..... side 28
Lokale unge øvede til lejrens kæmpe åbningsshow ..... side 28
Frivillige skulle mobiliseres i lokalområdet ..... side 28
Evaluering og dokumentation skulle forberedes ..... side 28

Aftaler med lokale leverandører kom på plads ..... side 29

Stark blev stærkt engageret i lejren ..... side 29

Naturmælk skulle levere 80.000 liter mælk ..... side 29

Patruljekasser, auktions- og frivillighedsplatforme fra lokale leverandører ..... side 29

Rekorddag på AlsFærgen ..... side 29

Slutspurt inden lejren ..... side 30

1000 toiletter og 200 badekabiner ..... side 30

Kommunikationsplan for trafikafviklingen ..... side 30

Informationsmøder for naboer og borgere ..... side 30

Løkkegård indrettet til hovedkvarter ..... side 30

Vartegnet Støvlen blev sat i gang ..... side 31

Tomme butiksvinduer fik spejdertema ..... side 31

Byen og området klædt på til velkomst ..... side 31

Styrke af turistguider gjort klar til lejr ..... side 31

Landsbylaug skabte aktivitet på teglværksmuseet ..... side 31

Kunstfond satte spor efter Spejdernes Lejr på gavl ..... side 32

Indstik om spejderlejren i Ugeavisen ..... side 32

Spejderlejr var synlig ved events ..... side 32

Fuldt tryk på kedlerne i mange afdelinger ..... side 32

Lejr bygget op på forlejr ..... side 32

Så var lejren der ..... side 32

Trafikken gled problemfrit ..... side 32

P-pladser måtte lukkes og ekstra shuttlebusser sættes ind ..... side 33

Sønderjysk underlejrdag med politikerbesøg ..... side 33

Snysk – en klimavenlig egnsret ..... side 34

Alternativ spejderlejr på Camp Løvkær ..... side 34

20.000 spejdere lærte teknik med Danfoss-bælge ..... side 34

Overraskende mange spejdere tog på hike i Sønderborg-området ..... side 34

Afslutningslejrbål og tak fra borgmester ..... side 35

Lejren gav masser af liv i byen og området ..... side 36

Det lokale dagblad: I den grad en succes ..... side 36

Spejderne kom godt hjem trods voldsomt skybrud ..... side 37

Blød jord forsinkede den sidste oprydning ..... side 37

C: Kommunens udgifter til lejren holdt inden for rammen ..... side 38

Terrorsikring og regn ..... side 38

Sceneområde fremtidssikret ..... side 38

Større gave end drømt om ..... side 38

Regnskabsafslutning i januar 2018 ..... side 38

Projektorganisationens konklusion ..... side 39

Projektkontoret bukker og lukker ..... side 39

Referencer, henvisninger til arkiver, henvisning til øvrige rapporter ..... side 39

Foto: Kim Toft Jørgensen

A: Spejdernes Lejr 2017 satte spor i Sønderborg – og omvendt

Det regnede de fleste dage, og der var godt mudret mange steder på Kær Vestermark i Sønderborg, som var hjemsted for Spejdernes Lejr 22.-30. juli 2017.

Men tilsyneladende tog alle det dårlige vejr med højt humør – lejrens ca. 37.000 deltagere, hvoraf 4500 var internationale spejdere fra 40 lande, og ca. samme antal var frivillige hjælpere.

På trods af vejret fik lejren 67.800 gæster, hvoraf godt 40.000 var tilrejsende fra andre kommuner.

Bag Spejdernes Lejr stod fem spejderkorps: Det Danske Spejderkorps, De grønne pigespejdere, KFUM-spejderne, Danske Baptisters Spejderkorps og Dansk Spejderkorps Sydslesvig. De havde kun én gang tidligere samarbejdet om en megalejr og med en kommune som partner, nemlig i Holstebro i 2012.

Fra deltagerne på lejren i Sønderborg, lød svaret oftest, at venskaber og fællesskabet var det vigtigste ved lejren, og rigtig mange fik også et positivt indtryk af kommunen. Det viser interviewundersøgelser, kommunen fik udført af Epinion under lejren.

Der var meget solid opbakning til lejren fra lokalområdet, både blandt borgere og virksomheder. I begge grupper er der, ifølge kommunens undersøgelser, et bredt ønske om, at kommunen skal forsøge at tiltrække et lignende event.

Stolt og taknemmelig borgmester

Med lejren blev der rejst en by med flere indbyggere end Sønderborg by har i forvejen. Det krævede både opbygning af meget infrastruktur og involvering af lokalområdets borgere, virksomheder, organisationer og medarbejdere på tværs af afdelinger i kommunen.

Det var opgaven for Sønderborg Kommunes projektkontor for Spejdernes Lejr, der blev etableret med en projektleder fra november 2014, en projektassistent fra juni 2015 og fra juni 2016 yderligere tre-fire medarbejdere. Gradvis frem mod lejren blev medarbejdere i flere andre afdelinger i kommunen involveret som en del af deres job.

Sønderborgs borgmester, Erik Lauritzen, på scenen foran op mod 40.000 til åbningslejrbålet. Foto: Johan Stauner Bill, SL.

Åbningslejrbålet var premieren for Sønderborgs nye sceneområde på Kær Vestermark. Foto Lars Schnorr Riisborg, SL.

Efter lejren udtalte Sønderborgs borgmester, Erik Lauritzen:

– Jeg er pavestolt over vores organisation, men også stolt over, at vi har så mange frivillige, som vil stille op, når det gælder. Det, at det er lykkedes så godt, gør, at vi tør binde an med andre opgaver, og de frivillige vil igen stille op. For det har været en kæmpe oplevelse for os alle sammen.

Borgmesteren var i årene inden lejren lidt bekymret for, om den lokale involvering ville komme i mål:

– Det var kendt i tre år, at vi skulle have den spejderlejr. Alligevel sagde virksomheder, organisationer og folk: Nåh ja, det er først i 2017. Der er jo god tid. Men i sidste ende var de der. Virksomheder bakkede op med sponsorater og også med projekter på lejren. Og borgere stillede op som frivillige, da det gjaldt. Det kan man kun blive kæmpe glad over. Tak til alle, som har bidraget på alle mulige måder, stort eller småt. Det har været en stor opgave, men også et projekt, vi kunne stå sammen om.

Lejren faldt i god jord hos borgerne

Borgerne i Sønderborg var rigtigt glade for, at kommunen var vært for Spejdernes Lejr 2017. Hele 95 procent mente efter lejren, at værtskabet var en god idé, og ni ud af ti syntes, at kommunen bør forsøge at tiltrække lignende events.

Det viste en undersøgelse i kommunens borgerpanel i slutningen af august 2017. Af 1300 modtagere af et online spørgeskema svarede godt 900 – flere end syv ud

af ti, hvilket er en meget høj svarprocent. Optællingen viste, at 99 procent havde kendskab til lejren, og ud af disse havde 48 procent også været på lejren.

– Under og efter lejren har jeg talt med mange begejstrede borgere, og en del var også positivt overraskede over lejren. Det er dejligt, at vi nu også har dette bekræftet med en så overbevisende statistik, lød kommentaren til undersøgelsen fra Sønderborgs borgmester, Erik Lauritzen.

I sit værtskab stilede Sønderborg Kommune efter at fremhæve områdets styrker og særkender gennem aktiviteterne. Det er i høj grad lykkedes, viser undersøgelsen.

Borgerne har foruden oplevelser med naturen særligt bidt mærke i "fællesskaber og foreningsliv" og "kultur", men også i høj grad i aktiviteter med "grøn teknologi og bæredygtighed" og "lokale fødevarer".

Borgerpanelet blev spurgt om, hvordan det mente, at lejren på længere sigt påvirker området. Flest – hele 91 procent – tilsluttede sig, at lejren har styrket kommunen som et godt sted at være turist, men mange mente også, at den har styrket kommunen som et godt sted at bo (84 pct.), og at lejren har gjort dem mere stolte over at bo i kommunen (79 pct.). Også erhvervslivet blev styrket af lejren, mente syv ud af ti.

Mange i borgerpanelet havde givet sig tid til at skrive kommentarer i undersøgelsens åbne besvarelser, og også her var så godt som alle positive. Et repræsentativt udpluk lyder:

"Det glædede mig at se så meget liv og så meget aktivitet overalt i byen"

"Et fantastisk arrangement, hvor det hele bare var godt tilrettelagt. At Sønderborg kan rumme en så stor begivenhed. Jeg er stolt over Sønderborg." og "Vi greb bolden, gav den gas, og det gav pote. Vi fik brandet Sønderborg endnu en gang på en fed måde."

I anledning af Spejdernes Lejr gav kommunens kunstfond Sønderborg-kunstneren Andreas Welin hans hidtil største lærred. Resultatet blev afsløret under lejren. Foto: Per Balslev, SL.

Nøgletal: Borgernes indtryk

Sønderborg Kommunes borgerpanel efter lejren v. Promonitor*

- 918 besvarelser
- Kendskab til lejren: 99 pct.
- Besøgt lejren: 48 pct.
- Værtskabet for lejren var en god idé/meget god idé: 95 pct.
- Kommunen bør tiltrække lignende events – god idé/meget god idé: 90 pct.

**Henvisning bagest i denne rapport*

Deltagerne i Spejdernes Lejr brugte i gennemsnit 465 kr. under lejren, lederne på lejren dog godt 1000 kr., mens tilrejsende gæster i gennemsnitligt brugte 575 kr. Foto: Kim Toft Jørgensen.

Massiv opbakning – også fra virksomheder

Efter Spejdernes Lejr var der fuld opbakning til kommunens værtskab fra lokale virksomheder på tværs af brancher. Det viste besvarelserne i en onlineundersøgelse, der blev gennemført i slutningen af august 2017 af analysefirmaet Promonitor.

Blandt lokale virksomheder var kendskabet til Spejdernes Lejr tæt på fuldkomment, opbakningen var helt i top, og virksomhederne ville gerne have flere lignende events.

185 virksomheder inden for brancherne detailhandel, erhvervsservice, fritidsaktiviteter, overnatning, restauration, transport og kultur blev spurgt, og i undersøgelsens 85 besvarelser, var det 99 pct., der angav, at de kendte til lejren.

Rapporten viste en "overvældende" opbakning til lejren på tværs af brancher. 88 pct. – næsten 9 ud af 10 – angav, at værtskabet for lejren var en "god" eller "meget god" idé, og 95 pct. synes, at det vil være en "god" eller "meget god" idé, hvis kommunen forsøger at tiltrække lignende events i fremtiden.

Det er sjældent at se så stor opbakning til kommunale initiativer, konkluderede rapporten.

Cirka halvdelen af virksomhederne, som besvarede onlineundersøgelsen, anførte, at de havde kunder eller gæster på grund af lejren. Det var især inden for restaurant, overnatning og fritid, fulgt af erhvervsservice og transport. Heraf havde 57 mærket positiv effekt på omsætningen og i gennemsnit en meromsætning på 13 pct.

– Det er rigtigt godt, at lejren har skæppet i kassen hos nogle af vores virksomheder. Men det er jo ikke alle typer af virksomheder, der har mærket lejren sådan, og derfor er det næsten endnu mere glædeligt, at der på tværs af brancher er så høj opbakning til kultureventen, og at virksomhederne gerne vil have mere af samme skuffe. Det synes jeg, at vi skal notere os i hele byrådet, udtalte Sønderborgs borgmester, Erik Lauritzen.

Der var en vrimmel af spejdere i Sønderborg by.
Foto: Tim Riediger, SL.

Nøgletal: Virksomhedernes indtryk

Lokale virksomheder efter lejren, undersøgelse v. Promonitor*

- 85 besvarelser
- Kendskab: 99 pct.
- Værtskabet for lejren var en god idé/meget god idé: 88 pct.
- Kommunen bør tiltrække lignende events – god idé/meget god idé: 95 pct.
- Har haft kunder i forbindelse med lejren: 51 pct.
- Har mærket positiv effekt på omsætningen: 57 pct.
- Heraf gennemsnitlig effekt på omsætningen +13 pct.

**Henvisning bagest i denne rapport*

Lejren gav lokal omsætning, gæsterne var glade...

Omsætningen fra deltagere og gæster på Spejdernes Lejr i Sønderborg i uge 30 lå på godt 47 mio. kr. Sådan lyder beregningen i en rapport fra analysebureauet Epinion, som i løbet af fire dage på lejren gennemførte ca. 600 interviews. Epinions beregning omfatter alene personer, der var bosat uden for Sønderborg Kommune og ellers ikke ville have brugt penge i området, hvilket skønnes at være 35.450 ud af de ca. 37.000 lejrdeltagere, og ca. 40.400 ud af anslået knap 68.000 gæster.

Af lejrens tilrejsende gæster var det 37 procent, som overnattede i området, hvilket opgøres til ca. 15.000 overnatninger.

En del af forbruget skete i lejrens egne butikker. Det anslås at være ca. 22 mio. kr., hvorefter omsætningen uden for lejren lå på ca. 25 mio. kr. Desuden indkøbte Spejdernes lejrorganisation for 5,5 mio. kr. i Sønderborg Kommune, mens kommunens egen lejrorganisation sendte ca. 13,2 mio. kr. i omløb i kommunen. Det gav en samlet direkte omsætning i kommunen på knap 44 mio. kr.

– Det er jo dejligt at vide, at kommunens investering i den store event i den grad er kommet direkte retur, sagde borgmester Erik Lauritzen, som vurderede, at der også var en række positive effekter, som var sværere at måle her og nu eller forbinde direkte med lejren.

Under lejren meldte turistattraktioner om rekordhøje besøgstal. Epinion-undersøgelsen viste da også, at ca. hver tredje gæst eller lejrdeltager besøgte en turistattraktion uden for lejrpladsen, og samtidig havde både lejrdeltagere og gæster store roser til både værtskabet og til deres indtryk af Sønderborg-området.

Sønderborg satte spor i gæsterne

For ca. halvdelen af lejrdeltagerne (uden ledere) var det deres første besøg i Sønderborg. For hver fem lejrdeltagere og gæster ville mellem 4,5 og 4,8 anbefale et besøg i området til andre.

Det var ikke kun de traditionelle attraktioner, der gjorde indtryk. Undersøgelsen viste, at mange lejrdeltagere oplevede nye aspekter af Sønderborg-området. Her var det især naturen og grønne områder, der blev peget på (25 pct.), men også områdets grønne profil og fokus på bæredygtighed (12 pct.).

Så godt som alle – flere end 9 ud af 10 – angav, at Sønderborg havde klaret værtskabet for lejren enten "godt" eller "meget godt", og heraf var det ca. 8 ud af 10, der har svaret "meget godt".

Andelen, der mente, at Sønderborg klarede værtskabet "dårligt", lå på 0 pct. for gæster og lejrdeltagere. Blandt ledere har 1 pct. dog svaret "dårligt".

– Vi kan altså fint kapere at huse så stor en event. Det har været min fornemmelse, og det er nu også dokumenteret. Det er meget glædeligt, udtalte borgmesteren.

Nøgletal: Lejrdeltagere og gæster

Lejrens deltagere og gæster med bopæl uden for Sønderborg, 600 interview på lejren v. Epinion*
For ca. halvdelen af lejrdeltagerne (uden ledere) var det deres første besøg i Sønderborg.

Forbrug

- Deltagere (21.800) gennemsnitligt forbrug: 465 kr.
- Ledere (13.650) gennemsnitligt forbrug: 1010 kr.
- Gæster gennemsnitligt forbrug: 575 kr.
- Samlet forbrug: 47 mio. kr.
- Heraf omsætning på selve lejren: 22 mio. kr.
- Dvs. omsætning uden for lejren: 25 mio. kr.
- Dertil kommer lejrens indkøb i Sønderborg Kommune: 5,5 mio. kr.
- og Sønderborg Kommunes indkøb til lejren i kommunen: 13,2 mio. kr.
- Samlet omsætning i Sønderborg Kommune fra Spejdernes Lejr: Knap. 44 mio. kr.

**Epinions effektmåling af Spejdernes lejr for Sønderborg Kommune, se henvisning bagest i denne rapport.*

Gæster:

- Anslået knap 68.000 gæster, hvoraf ca. 40.400 var tilrejsende fra andre kommuner
- Den primære årsag til besøget for tilrejsende var, at de var nysgerrige (64 pct.), dernæst, at de havde familie i lejren (33 pct.)
- 37 procent overnattede i området, hvilket opgøres til ca. 15.000 overnatninger
- 54 pct. overnattede hos private, og de resterende på campingpladser, hoteller mm.
- Gæster som overnattede havde et højere forbrug, især gæster som overnattede kommercielt
- Gennemsnitligt totalforbrug:
- Kommerciel overnatning: 1810 kr.
- Privat overnatning: 610 kr.
- Uden overnatning: 235 kr.

Engelske spejdere på besøg i Sønderborg by. Foto: Tim Riediger, SL.

Sønderborg-billeder til hele landet

Foruden de positive indtryk af Sønderborg-området, som lejrdeltagere og gæster har fået ifølge Epinions interviewundersøgelse på lejren, har massiv mediedækning af lejren sørget for, at omtale og billeder fra Sønderborg er blevet udbredt i hele landet.

Det har også sat Sønderborg-spor hos borgere, som ikke selv har besøgt lejren eller deltaget i den. Det viser resultatet af en landsdækkende Epinion-undersøgelse efter lejren, som var bestilt af Spejderne, men som Sønderborg Kommune fik nogle spørgsmål med i.

Spejdere i historieaktivitet om 1864-krigen på Dybbøl Banke. Foto: Thomas Heie Nielsen, SL.

7 ud af 10 borgere i Danmark har hørt om lejren i Sønderborg

Efter lejren vidste 71 pct. af borgerne i Danmark, at der i sommeren blev holdt en spejderlejr i Sønderborg. Det viser den landsdækkende Epinion-undersøgelse på baggrund af 1233 onlineinterviews i Danmarkspanelet – et repræsentativt udsnit af befolkningen fra 18 år.

1 pct. deltog selv på lejren eller besøgte den, mens 13 procent kender nogle der var med, og 6 pct. har hørt om nogle. 28 pct. har læst om lejren i nationale medier, 9 pct. i lokale medier og 8 pct. via Facebook og andre sociale medier.

Ca. en tredjedel har svaret, at det, de har bemærket, har haft enten en "meget positiv betydning" eller "positiv betydning" for deres indtryk af Sønderborg Kommune. Knap to tredjedele har svaret, at det, de har hørt, ikke har haft betydning, mens næsten ingen har svaret, at det har haft negativ betydning.

37 pct. har svaret, at de aldrig har været i Sønderborg. 54 pct. har besøgt Sønderborg, men for to tredjedeles vedkommende er det mere end to år siden.

Af de, der har besøgt Sønderborg, svarer 21 pct., at de planlægger at besøge Sønderborg igen. Af de, der aldrig har besøgt Sønderborg, svarer 16 pct., at de ikke har planer om det, men godt kunne tænke sig at besøge Sønderborg.

Medieomtale for 22 mio. kr.

Under lejren havde det regionale dagblad JydskeVestkysten dagligt opslag fra Spejdernes Lejr – oftest med stor forsidehenvisning. TV Syd sendte dagligt 15 minutter fra lejren, og DR's børneprogram Ramasjang sendte mandag-fredag formiddag sin sommerferieudgave SommerSummarum direkte fra lejren. Desuden har såvel landsdækkende som lokale aviser landet rundt bragt store artikler.

Værdien af medieomtale, hvori Sønderborg var nævnt, er på baggrund af data fra medieovervågningsbureauet Infomedia anslået til at udgøre knap 22 mio. kr. inkl. tv- og radio-indslag.

Sønderborg er nævnt i 83,8% af medieomtaler af Spejdernes Lejr.

Den samlede værdi af medieomtale for lejren skønnes at ligge på godt 26 mio. kr.

Nøgletal: Branding og image

- Medieomtale af Spejdernes Lejr 2017, hvor Sønderborg er nævnt: 22 mio. kr.
- Samlet værdi af medieomtale: godt 26 mio. kr.
- Infomedia for Spejderne

Landdækkende effekt

- Efter lejren vidste 71 pct. af borgerne i Danmark, at der i sommeren blev holdt en spejderlejr i Sønderborg
- Ca. en tredjedel har svaret, at det, de har bemærket, har haft enten en "meget positiv" betydning eller "positiv" betydning for deres indtryk af Sønderborg Kommune

Epinion for Spejdernes Lejr, september 2017, henvisning bagest i denne rapport.

B: Ansøgningen og udvælgelsen

Til Spejdernes Lejr 2017 ville de danske spejderkorps tage udgangspunkt i erfaringerne fra deres første fælles lejr i Holstebro i 2012 med 37.300 deltagere.

En flok spejdere har en fest på Spejdernes Lejr 2012 i Holstebro. Foto: Lars Feodor Frederiksen, SL.

Spejderkorpsene er: Det Danske Spejderkorps, De grønne pigespejdere, KFUM-spejderne, Danske Baptisters Spejderkorps og Dansk Spejderkorps Sydslesvig.

Udbudsmaterialet blev udsendt til alle kommuner i september 2013. Her stod bl.a.: "Spejderne søger et værdiskabende partnerskab med en værtskommune, der helhjertet vil være med til at skabe en stor oplevelse for sig selv og for lejrens deltagere. Et partnerskab, som også kan se et fælles mål i, sammen med engagerede frivillige og erhvervslivet, at udvikle by, medborgerskab, foreningsliv, forretningsmuligheder og spejderbevægelsen. Værtsbyen vil blive en tydelig del af lejren ved inddragelse af områdets beboere, foreninger og erhvervsliv. Sammen skal vi planlægge aktiviteter og oplevelser for hinanden og løse de udfordringer, der opstår undervejs."

Ifølge rapporter fra Holstebro endte lejrens omsætning på 68 mio. kr., hvoraf 10 pct. blev anvendt direkte til indkøb i lokale virksomheder. Gæster og spejdere vurderedes at have brugt ca. 40 mio. kr. i løbet af lejren, primært i lokalområdet.

Samtlige borgere i Holstebro Kommune var bagefter klar over værtskabet, den lokale opbakning var meget stor, og den samlede medieomtale blev af Infomedia vurderet til en værdi af 13,5 mio. kr. Hertil kom værdien af tv-indslag.

På baggrund af den succes var Holstebro i 2013 igen at finde blandt ansøgerkommunerne til Spejdernes Lejr.

I ansøgningen til lejren 2017 skulle kommunerne byde ind dels med en lejrplads og beskrivelse af faciliteter på pladsen og i lokalområdet, og dels med den lokale opbakning fra kommunen, beredskabet, organisationer og foreninger og endelig forslag til aktivitetsmuligheder i området. Spejderne forventede, at mindst ti større projekter/aktiviteter kunne gennemføres med partnere i området.

I Sønderborg Kommune gik arbejdet med ansøgningen i gang 25. oktober 2013. En tværfaglig styregruppe blev nedsat under ledelse af kulturchefen. Inddraget i planlægningen blev blandt andre Brand & Redning, Naturafdelingen, Plan og Byg, landdistriktskoordinatoren, Sønderborg Forsyning, ProjectZero og Sønderborg Erhvervs- og Turistcenter, SET.

Desuden blev der indhentet hensigtserklæringer og forslag til samarbejde fra bl.a. Jørgen Mads Clausen – Danfoss A/S, regionsrådsformanden, borgmestrene i Aabenraa Kommune og i Flensburg, Naturstyrelsen Sønderjylland, Industrigruppen i Sønderborg, Sønderborg Handel, Sønderborg Lufthavn, forsyningsvirksomheder, beredskab, en række kultur- og uddannelsesinstitutioner og organisationer inden for socialt arbejde. Endelig blev folkeoplysningsudvalget orienteret om ansøgningen og bakkede den op. Ansøgningen hed "Sammen – om vores fremtid" og havde som overordnet tema "På vej mod en CO_2-neutral landslejr".

De temaer og aktiviteter som blev foreslået, tog afsæt i Sønderborg-områdets historie igennem århundreder og visionerne igennem de seneste årtier. Der blev slået på, at aktiviteterne kunne udfoldes i en meget varieret og smuk natur – også med masser af muligheder for aktiviteter på vandet, i byen tæt på lejren og i hele området med input fra stærke kultur- og formidlingsinstitutioner, engagerede virksomheder og organisationer.

På baggrund af ansøgninger fra 20 kommuner, blandt andre Esbjerg og Aarhus, udvalgte Spejdernes partnerskabsudvalg ni kommuner, som de besøgte. Turen kom 6. december til Sønderborg, hvor mødet blev indledt på Alsion og fortsatte med en tur rundt på Kær Vestermark med stop på Bygegård og efterfølgende frokost i skytteklubbens lokaler.

Ved mødet på Alsion deltog Jørgen Mads Clausen, bestyrelsesformand for Danfoss A/S, som repræsentant for erhvervslivet sammen med repræsentanter for SET

og klyngesamarbejdet Lean Energy Cluster. Desuden deltog en række lokale spejdere og spejderledere.

Fra Sønderborg Kommune deltog borgmesteren, direktøren på området og ledere og medarbejdere fra Naturafdelingen, analyseteamet, Center for Kultur, Brand & Redning samt Sønderborg Forsyning.

Som opfølgning modtog Sønderborg 17. januar 2014 spejdernes bedømmelsesskema, som var opdelt i ni parametre, hvor Sønderborg scorede mange flotte pointtal, specielt under punktet partnerskab/lokal opbakning. Sønderborg indsendte sin tilbagemelding 27. januar. Foruden at opfylde de specifikationer, spejderne fremsendte til lejrpladsen og dens faciliteter, erklærede Sønderborg Kommune sig parat til at indgå i en række partnerskaber om planlægning, organisation og aktiviteter.

Den 6. februar fik Sønderborg Kommune besked fra spejdernes partnerskabsudvalg om, at Sønderborg var med i finalefeltet sammen med tre kommuner, Kerteminde, Frederikshavn og Slagelse.

Efterfølgende havde Sønderborg søndag 23. februar igen besøg af spejdernes partnerskabsudvalg. Mødets formål var først og fremmest at bekræfte opbakningen, særligt den politiske opbakning. Den 2. april meddelte Spejdernes partnerskabsudvalg, at Sønderborg Kommune var udvalgt.

Grundlaget i Sønderborg Kommune

Lejrpladsen i Sønderborg skulle være ca. 310 hektar, hvoraf det tidligere militære øvelsesterræn Kær Vestermark udgjorde ca. 155 hektar, og resten var tilstødende jorder. En del skulle lejes af lodsejerne.

Kommunen købte i foråret 2014 det militære øvelsesterræn af Forsvaret, efter sergentskolen blev flyttet til Varde. Hensigten var at skabe et bynært grønt fritidsområde, og da naturindholdet efter overtagelsen var gennemgået, blev der sat gang i arbejdet med en helhedsplan, hvor borgernes ønsker blev indarbejdet.

Kommunen og Danmarks Naturfredningsforening, DN, gav hinanden håndslag på, at området skulle kunne bruges til forskellige former for rekreative aktiviteter til glæde for borgerne og foreninger med respekt for og hensyntagen til naturen. Herunder kunne området benyttes i forbindelse med Spejdernes Lejr 2017. Alligevel opstod i maj usikkerhed, da DN ville gennemføre en fredningssag for området, men kommunen og DN kom i dialog og besluttede at samarbejde om fredningssagen.

Kær Vestermark, da Sønderborg Kommune købte området.

Kær Vestermark fredet

I december 2016 gennemførte Fredningsnævnet fredningen med de bestemmelser, som var foreslået af Sønderborg Kommune og DN. Det betød, at området blev inddelt i zoner, som hver især har forskellige anvendelsesmuligheder og beskyttelsesniveauer. Det er centralt i fredningen, at offentligheden skal have adgang overalt, og at målsætningen er at forbedre naturkvaliteterne. Samtidig er det fastslået, at foreninger, som allerede i en årrække har brugt området, kan fortsætte med deres aktiviteter såsom baneskydning og hundetræning.

Af fredningssagen fremgår, at Kær Vestermark i dag fremtræder som et kulturlandskab, der har sin oprindelse i de store landboreformer i slutningen af 1700-tallet med en række udflyttede gårde fra landsbyen Kær og rester af dertil hørende gamle hegn vinkelret på kysten, småskove samt nyere hegn og småplantninger.

På grund af Forsvarets brug, har området ikke været intensivt opdyrket siden 1963, og gårdene har ikke været beboede. Området henligger uopdyrket i græs med høslæt og mange små vandhuller. Dette gør tilsammen området til et meget attraktivt fugleområde trods skydebanen i den nordlige del.

Der lever også flere sårbare og fredede padder, blandt andet løvfrø og stor vandsalamander, ligesom der er kulturværdier i landskabet. Kær Vestermark var slagmark i preussernes erobring af Als i 1864-krigen, og der er mange krigergrave.

Våd lejr satte spor

Med lejren blev der på Kær Vestermark sat en række varige spor, som er med til at udvikle det til grønt fritidsområde. Vartegnet, Støvlen, shelters og fugleskjul har fået stor opmærksomhed, mens andre spor er mindre synlige. Der er blandt andet gennemført naturpleje af vandhuller, renovering af en kyststi, anlæg af nye vej- og stiforbindelser samt underjordiske rør, kabler og installationer, som gør, at området – ikke mindst scenepladsen – kan anvendes til fremtidige events.

Med Spejdernes Lejr blev området testet for sin robusthed. I hele juli kom der mere regn end gennemsnitligt, også i lejrugen, da der faldt 43,4 mm. Det gjorde kørsel med tunge køretøjer til en hård omgang, også i forbindelse med oprydningen. Der blev under lejren kørt mange ton flis ud, der så vidt muligt blev fjernet igen.

Biolog i Sønderborg Kommune, Bent Albæk, der stod for anlægsarbejdet og myndighedskoordineringen på Kær Vestermark i forbindelse med lejren, vurderer dog, at området samlet har klaret belastningen, og at sporene i vegetationen vil være væk senest efter to år.

Kommunens budget og forventninger

Byrådet bevilgede før sommerferien i 2014 midler til ansættelse af en projektleder. Denne, Mikkel Harritslev, blev udvalgt blandt 33 ansøgere og tiltrådte 1. november. Projektlederen og kommunens styregruppe besøgte snart efter Holstebro Kommune, hvor erfaringer, data og gode råd blev gennemgået.

Selve budgettet for værtskabet blev vedtaget på byrådets møde i slutningen af august. Det lød på 37 mio. kr., hvoraf ca. 9 mio. var stilet til blivende anlægsinvesteringer på Kær Vestermark. De 6 mio. kr. skulle være finansiering fra eksterne fonde. Det var få dage før kontrakten mellem Spejderne og Sønderborg Kommune 5. september blev underskrevet ved en event på Rådhustorvet.

Formanden for foreningen Spejderne, Grete Fristrup, skrev under på kontrakten sammen med Sønderborgs borgmester, Erik Lauritzen. Foto: Patricio Soto.

Forventningen var, at Spejdernes Lejr 2017 med op mod 40.000 deltagere og 100.000 gæster ville blive endnu større end lejren i Holstebro, og at spejdere og gæster ville give tilsvarende omsætning hos virksomheder i lokalområdet. Samtidig forventedes medieomtalen at blive mindst af samme størrelse som i Holstebro.

Selv om deltagertallet ikke helt nåede Holstebros, og antallet af gæster ikke nåede de 100.000, skønnes omsætningen uden for lejren at være landet på 44 mio. kr., hvor den i Holstebro blev skønnet til 40 mio. kr. Og værdien af medieomtale blev vurderet markant højere i Sønderborg.

Men først og fremmest blev lejren set som et startskud til udvikling af Kær Vestermark som grønt naturområde, og den blev set som en event, der ville styrke det lokale foreningsliv. Lejren var samtidig et udstillingsvindue til at udbrede kendskabet til Sønderborg som et godt bosætningsområde med spændende job- og uddannelsesmuligheder.

Sønderborgs borgmester Erik Lauritzen:

– Vi så også værtskabet som en fantastisk chance for at vise Sønderborg frem som uddannelsesby for tusindvis af unge, som ellers ikke ville komme her. Det

mener jeg er lykkedes over al forventning, og hvis bare en procent af dem nu ser Sønderborg som et godt sted at få uddannelse eller job, så har lejren styrket området på lang sigt.

Samarbejdet med Spejderne

Det lå Spejderne på sinde, at partnerskabet med værtskommunen om Spejdernes Lejr skulle efterlade varige spor i positiv forstand.

Fælles projektlederuddannelse

Som en del af partnerskabet indførte Spejderne for første gang, at kommunen skulle afvikle en fælles projektlederuddannelse under opbygningen af lejren. Det første hold begyndte i maj 2015 som et pilotforløb med 6 medarbejdere fra kommunen på tværs af afdelinger og 12 udvalgte spejdere fra hele landet. Undervisningen i Udviklingshuset i Havnbjerg strakte sig over tre gange to hele dage. Efter tre hold havde ca. 40 nøglepersoner taget eksamen på enten diplom- eller akademiniveau i samarbejde med henholdsvis UC-Syd og ErhvervsAkademi Sydvest.

Undervisningen blev varetaget af konsulentfirmaet Incento, som kommunen også normalt benytter.

En af de frivillige chefer for Spejdernes HR-udvalg for lejren er et eksempel på, at projektlederuddannelsen efterfølgende har givet adgang til at arbejde professionelt med projektledelse.

Varige spor på lejrpladsen

Der blev også arbejdet med fysiske varige spor på lejrpladsen og i området. Det resulterede blandt andet i, at spejdere med hjælp fra kommunen og lokale firmaer inden lejren byggede det 12 meter høje og 24 meter lange vartegn Støvlen. Det var første gang, at Spejderne arbejdede med et lejrvartegn, som skulle blive stående. Støvlen blev meget populær i lokalområdet og fungerer efter lejren som udkigstårn, grillhytte og toilethus for besøgende på Kær Vestermark.

Som en del af lejrens aktiviteter blev det planlagt, at der skulle opbygges områder med shelters og fugleskjul. Friluftsrådet støttede dette, og i januar 2017 holdt Sønderborg Kommune en innovationsworkshop om shelters og andre nye faciliteter på Kær Vestermark. Her deltog lokale spejdere og repræsentanter for en bred vifte af foreninger og organisationer. Bagefter arbejdede en arkitekt i kommunen videre med forslagene og klargjorde projekterne til endelig myndighedsgodkendelse.

Hele byggeprocessen for shelters og fugleskjul på lejren skulle spejderne stå for i deres FABtown. De første shelters kom på plads og blev indviet om torsdagen under lejren. Et planlagt projekt med en handicapvenlig fiskebro blev dog ikke realiseret i forbindelse med lejren, da der på det tidspunkt ikke kunne opnås godkendelse fra Kystdirektoratet.

Støvlen har vakt stor opmærksomhed. Den er nu grillhus og udkigstårn på Kær Vestermark. Foto Tim Riediger, SL.

Også spor i Gråsten

I samarbejde med Gråsten Forum satte spejdere under lejren også et varigt spor i Gråsten. Her havde en tidligere flydebro med bænk i Gråsten Slotssø været savnet i nogle år, og spejdere fra Hjørring og Viborg byggede og søsatte en ny bro i løbet af to dage. Andre to dage havde Gråsten besøg af spejdere fra lejren, som først var på et løb i skoven med fortællinger om historiske steder. Derefter overværede de vagtskiftet på slottet, hvor kongefamilien var på sommerophold, og til sidst var de på Gråsten Landbrugsskole i Den Røde Lade, hvor Kulturlandsbyen6300 havde arrangeret eventyrfortælling, folkedans og maleri.

Slotssøen i Gråsten fik ny flydebro bygget af spejdere. Foto Søren Gülck.

Organisationen tog form

De lokale og nationale aktører, som skulle involveres i beredskabet for Spejdernes Lejr, holdt 3. september 2015 første møde for at sammensætte beredskabsplanen og nedsætte en "Lokal Beredskabs Stab" (LBS). Syd- og Sønderjyllands Politi havde indkaldt Beredskabsstyrelsen Haderslev, Totalforsvarsregion Fyn, Syd- og Sønderjylland, Region Syddanmark, Embedslægen, Sønderborg Brand & Redning, DSB, Bane Danmark, SydTrafik, Vejdirektoratet, Fødevarestyrelsen, SL2017 og Sønderborg Kommune

Den 4. oktober 2015 blev det første møde i lejrens præsidium holdt i Alsion i Sønderborg med deltagelse af æresformanden, HKH Prinsesse Benedikte. Der blev i den forbindelse holdt et pressemøde med prinsessen, lejrcheferne og borgmesteren, som kastede meget medieomtale af sig.

Prinsesse Benedikte ankom her for første gang til præsidiemøde for Spejdernes Lejr i Sønderborg og blev modtaget af borgmester Erik Lauritzen og lokale spejdere. Foto: Kim Toft Jørgensen.

På repræsentantskabsmødet for Spejdernes Lejr 2017, i foråret 2016, blev en ny bestyrelse valgt. Her blev Benny Agergaard og Rune Siglev formænd. Den 10. maj meldte Spejderne ud, at lejrens bestyrelse havde udnævnt Mia Lind Ibsen og Richard "Rikki" Engelholm som lejrchefer.

Sekretariatet fik flere nye medarbejdere, en kontorleder og en fundraiser. En kommunikationskonsulent var tiltrådt tidligere på året.

Erhvervsmesse i Alsion

Spejderne og Sønderborg Kommune holdt 22. maj 2016 erhvervsmessen "Mød Spejderne i Alsion", hvor områdets virksomheder, foreninger og andre aktører var inviteret til at høre om mulighederne for at blive involveret i lejren. Omkring 40 af lejrplanlæggerne var til stede og havde boder, hvor man kunne høre om lejrens aktiviteter, indkøb og organisering af frivillige. Ligeledes havde Sønderborg Kommune en bod med information. Prinsesse Benedikte, æresformand for lejrens præsidium, kastede glans over erhvervsmessen med sit besøg, inden præsidiet efter messen holdt møde på Løkkegård på Kær Vestermark.

Spejderne var i efteråret 2015 begyndt med udbud på dagligvarer til lejren. Lokale virksomheder blev opfordret til at byde ind, evt. i konsortier. Det var dog først i det sidste halve år før lejren, at lokale leverandøraftaler var klar til offentliggørelse. Da var der truffet aftaler med blandt andre Stark, Kohberg og Naturmælk.

Udvidet planlægningsmøde

Den første weekend i september 2016 holdt Spejderne udvidet planlægningsweekend med 164 deltagere på Humlehøj-Skolen i Sønderborg. Planlæggerne var organiseret i 11 hovedudvalg med hver en række underudvalg, og de holdt i løbet af weekenden 140 møder sammen og på kryds og tværs for at koordinere, hvor der var snitflader.

Weekenden var planlagt i samarbejde med Sønderborg Kommune, hvis projektkontor for lejren også deltog. Om søndagen var der organiseret et besøg af byrådet og kommunens styregruppe, som efter rundtur på skolen var med på Kær Vestermark, hvor de fik et indtryk af lejrens indretning.

Stort træk på lokale spejdere

Allerede fra ansøgningsfasen engagerede lokale spejdere sig dybt i projektet og var gennem hele planlægningsfasen i tæt kontakt med projektkontoret.

Samtidig var de gennem hele processen flittige til at stille op og hjælpe med at synliggøre lejren i lokalområdet.

Blandt andet ved Ringriderfesten i Sønderborg kunne gæsterne i Børneland både i 2016 og 2017 møde Spejdernes Lejr og prøve forskellige aktiviteter. Rigtigt mange små og store børn poppede popcorn over bål, og lokale spejdere uddelte brochurer og fortalte om Spejdernes Lejr. Hærvejens KFUM-spejdere var også til stede med en populær klatrevæg.

Blandt andre arrangementer, hvor lejren blev synliggjort, var Destination Sønderjyllands Local Cooking, Gråsten Æblefestival og Fællesdyrskuet i Aabenraa 2017.

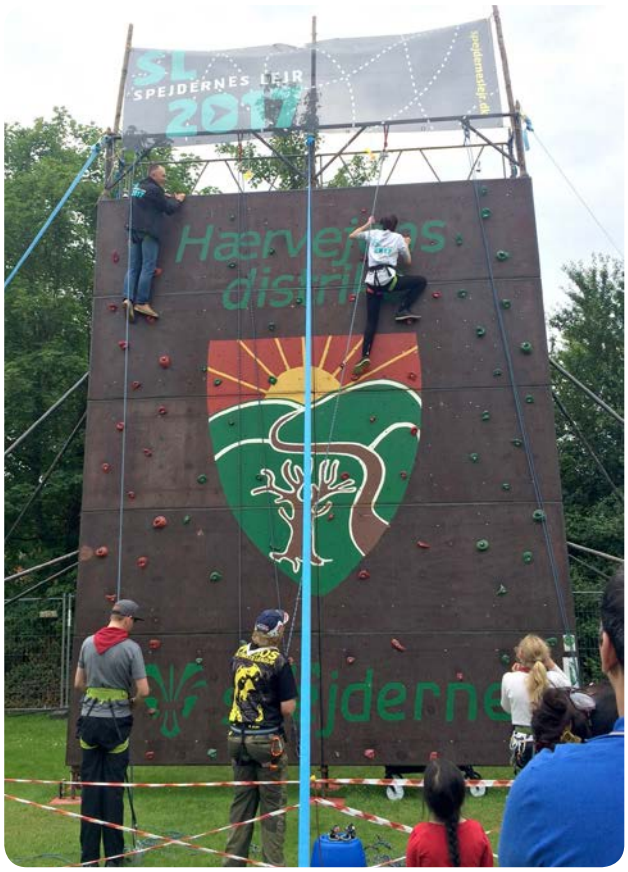

Hærvejens KFUM-spejdere med deres populære klatrevæg.

Nye spejdere tiltrukket

Den 15. januar 2017 skrev det regionale dagblad JydskeVestkysten følgende:

”Spejderkorpsene i Sønderborg Kommune oplever, at der kommer flere spejdere til grupperne på trods af et faldende børnetal. Det Danske Spejderkorps (DDS) i Ulkebøl har fordoblet gruppens medlemmer i løbet af det sidste halve år. Gruppen er nu på 43 spejdere.

– Jeg tror, tilgangen primært skyldes Spejdernes Lejr, og det er vi rigtig glade for…, siger Jens Hansen, der er gruppeleder i Ulkebøl.”

Flere vil være spejder i Sønderborg Kommune

Spejd: 429 spejdere fra Sønderborg Kommune har forhåndstilmeldt sig Spejdernes Lejr. Spejder-grupper oplever en stigende interesse for at være spejder.

Af Katrine Lund Walstad, klw@jyk

SØNDERBORG. Spejderkorpsene i Sønderborg Kommune oplever, at der kommer flere spejdere til

Gruppen er nu på 43 spejdere.

– Jeg tror tilgangen primært skyldes Spejdernes Lejr, og det er vi rigtig glade for. Men nu mangler vi ledere

Sønderborg Kommune og en del af Aabenraa Kommune, har distriktet over de seneste år oplevet et fald i antallet af spejdere.

Men den seneste opgørelse

en god kombination af, at vi har gjort en indsats for at få flere spejdere samt interessen for Spejdernes Lejr, siger distriktschef Jørgen Aaskov.

Hos KFUM håber flere spejdergrupper på, at Spejdernes Lejr

bel, og det har også tiltrukket flere spejdere, siger Jørgen Aaskov.

Hos KFUM håber flere spejdergrupper på, at Spejdernes Lejr

FAKTA

Spejdere

■ Sønderborg Kommune

Artikel fra JydskeVestkysten Sønderborg, 15.1 2017.

Kommunens spejdergrupper endte med at have 530 spejdere tilmeldt lejren. Det gjorde Sønderborg til lejrens 8. største deltagerkommune.

Repræsentanter for lokale spejdergrupper har evalueret forløbet efter lejren, og de anbefaler at lade sig involvere i den lokale markedsføring og praktiske opgaver i planlægningsfasen.

De bekræfter, at deres store synlighed i forbindelse med lejren gav et stort potentiale i forhold til at rekruttere nye spejdere. Som lokal leder har man dog ikke selv ressourcer nok, og derfor anbefaler de, at lokale spejdere bliver understøttet med konsulenttimer som hjælp til at høste frugterne af synligheden.

– Vil vi gøre det igen? – Ja, om ti år, siger de.

Debat på Folkemødet 2017 med fra venstre turistchef i VisitVesthimmerland Jimmi Petersen, lejrchef Mia Lind Ibsen, borgmester i Sønderborg Erik Lauritzen og DGI-formand Søren Møller.

Samarbejde om synlighed på Folkemødet

Partnerskabet med Spejderne gav i 2016 og 2017 Sønderborg Kommune en platform på Folkemødet på Bornholm, hvor foreningen Spejderne har en aktivitetsplads sammen med Dansk Ungdoms Fællesråd.

I 2016 deltog kommunens projektleder og projektassistent, og også formanden for kultur-, borger- og fritidsudvalget, Charlotte Riis Engelbrecht, og Anders Brandt fra Sønderborg Byråd, deltog.

På Folkemødet 2017 arrangerede Spejderne en debat om kommuner og store events, hvor Sønderborgs borgmester, Erik Lauritzen, var i panelet sammen med turistchefen i VisitVesthimmerland, lejrchef Mia Lind Ibsen og formanden for DGI.

Sønderborg med på lejrmesser i hele landet

Sønderborg Kommune fik synlighed over for spejderne i hele landet, da Spejderne bag lejren fra januar til marts 2017 holdt lejrmesser i Aalborg, Herning, Kolding, Odense, Næstved og København. Alle steder deltog en medarbejder fra VisitSønderborg med en stand assisteret af skiftende medarbejdere fra kommunens projektkontor.

Mange lokale interessenter involveret

I planlægningen af lejren skulle kommunen involvere en lang række lokale interessenter, både til opbygningen af lejren og med henblik på at skabe samarbejde om aktiviteter.

I januar 2015 gik borgerinddragelsen i gang. Som første trin blev beboere på Kær halvø inviteret til et aftenarrangement i laden på Møllestedgård på Kær Vestermark. Her deltog 20-30 af lejrens naboer.

I slutningen af juni holdt kommunen et borgermøde om helhedsplanen for Kær Vestermark, hvor kommunens projektleder gav et oplæg om Spejdernes Lejr med fokus på de spor, både Spejderne og Sønderborg Kommune ville sætte i området.

Temaer til aktiviteter tog form

Spejderne besluttede i januar 2015 temaet for lejren: "Med Spejdernes Lejr 2017 vil vi sætte spor i os selv, hinanden og omverdenen" eller kort og godt: "Vi sætter spor".

For Sønderborg Kommune var det afgørende, at der blev sat Sønderborg-spor, så lejrdeltagere og gæster fik maksimalt kendskab til områdets kvaliteter som en del af oplevelsen.

Sønderborg Kommunes projektleder for Spejdernes Lejr blev 1. juni 2015 suppleret af en projektassistent, Line Sørensen, som kom til at arbejde meget med aktiviteterne. Omtrent samtidig blev der nedsat arbejdsgruppe for fundraising med henblik på at tage kontakt til lokale fonde.

I foråret 2015 var der indledt et samarbejde med Spejderne om koncepter for aktiviteter, der tog udgangspunkt i det lokale område og lokale aktører, bl.a. uddannelses- og kulturinstitutioner. Der blev arbejdet med følgende temaer: Identitet & Grænseland, Unge & Demokrati, Spejder & Verden, Teknologi & Viden, Natur & Bæredygtighed samt Mad & Sundhed.

Da konkretiseringen af aktiviteter fra spejdernes side lod vente på sig, valgte Sønderborg Kommunes projektkontor på et senere tidspunkt selv at slå tonen an.

Kommunen valgte tidligt i 2016 at arbejde med følgende såkaldte "spydspidser" med bæredygtighed som overordnet tema:

- ”Klima – Bæredygtighed/ProjectZERO” – CO_2-neutral lejr i lejren
- ”Historie” – Slaget ved Dybbøl med 13.000 statister
- ”Vi sætter spor” – sti af små mursten nedlægges på Kær af spejderne med alle deres navne på
- ”Sønderjysk DNA” – Sønderjysk kaffebord til alle spejdere og gæster
- ”Lokale Fødevarer” – Snysk til 40.000 spejdere med grøntsager fra Kær

Det store Slaget ved Dybbøl måtte opgives, men der blev aktiviteter for spejdere på Dybbøl Banke, og som led i disse fik 547 spejdere adgang til Historiecenter Dybbøl Banke til reduceret entré. På samme vis kom Universe Science Park til at indgå som en fri aktivitet for spejderne, og det betød, at ca. 300 spejdere hver dag besøgte parken.

Bæredygtighed vedtaget som centralt tema

Spejderne godkendte på et lejrledelsesmøde i oktober 2016 Sønderborg Kommunes forslag om at gøre bæredygtighed til et centralt tema. Lejrledelsen godkendte også, at onsdagen på lejren blev Synnejysk Daw med et helt igennem sønderjysk tema. I forvejen var det vedtaget, at lejrdeltagerne skulle tilberede og spise egnsretten snysk med lokale råvarer – en af kommunens aktiviteter, hvor landsbylaug var involveret.

Spejderne er i gang med at lave snysk.
Foto: Mette Rahr Lisberg, SL.

Onsdagen var såkaldt underlejrdag, hvor grupperne blev i deres lejrområde og ikke tog ud på aktiviteter. Den blev også kaldt borgmesterdagen, da mange grupper, som boede kommunevis, fik besøg af deres borgmester eller andre repræsentanter fra hjemkommunen.

Fundraising påbegyndt lokalt

Projektkontoret ville gennemføre en fundraisingkampagne til kommunens egne aktiviteter i forbindelse med lejren og udvikling af Kær Vestermark. I januar 2016 blev der udarbejdet materiale, som skulle bruges til dette, og kommunens fundraiser, Mikkel Roberts, blev tilknyttet projektkontoret i en del af sin arbejdstid.

Medarbejderfest med spejdertema

Internt i kommunen skulle der arbejdes på tværs, og kommunens medarbejdere skulle mobiliseres.

Som startskud holdt kommunen i maj 2015 en medarbejderfest med spejdertema på Kær Vestermark. Over to aftener deltog ca. 1800 medarbejdere. Lokale spejdere havde forberedt et spejderløb med ti poster som indledning på festen. Deltagerne blev inddelt i hold a 40-50 personer, og så gik det ud i terrænet, hvor de blandt andet skulle bygge en bro kun med rafter, lave et kampråb til holdet og riste skumfiduser over bål. Festen sluttede med personalerevy.

Ved medarbejderfesten blev deltagerne inddelt i store patruljer, som fik hver sin nationalitet, inden de skulle ud på spejderløb.
Foto: Kim Toft Jørgensen.

Møder med forskellige interessenter

I løbet af 2015 blev de første møder på tværs i kommunen holdt om bl.a. affaldshåndtering og trafikafvikling.

Der blev arbejdet på et koncept for affaldshåndtering med det mål, at så meget som muligt skulle genanvendes – væsentligt mere end Sønderborg Kommune genanvendte til hverdag.

Det blev i løbet af året fastlagt, at Rønhave Plads skulle være porten til byen, og der skulle etableres et sikkert vej/stiforløb gennem byen blandt andet med en ny sti til Kær Vestermark fra Verdens Ende og bag om renseanlægget.

Sideløbende blev de første møder holdt med partnere som værestede og organisationen Red Barnet, Det Grønne Råd og Landsbyforum. Kommunens projektkontor holdt også møder med Naturstyrelsen om aktiviteter, om brug af styrelsens arealer og skove, med Hjemmeværnsdistriktet og Idrætshøjskolen om samarbejde. Der blev gjort forsøg på involvering af lokale

uddannelsesinstitutioner, som dog var tilbageholdende, eftersom lejren lå i ferien.

Desuden var der møder med ProjectZero og Museum Sønderjylland om aktiviteter under lejren. Der var flere drøftelser med Syddansk Universitet med deltagelse af Danfoss, som mundede ud i et katalog med forslag til aktiviteter med udgangspunkt i naturvidenskab.

Anlægsplan blev udarbejdet

Kommunens projektkontor arbejdede samtidig intenst med at forberede anlæggene på Kær Vestermark. Der blev lagt en anlægsplan i samarbejde med rådgivende ingeniørfirma SlothMøller. Sideløbende blev der holdt møder med blandt andre Museum Sønderjylland for at drøfte lejrens indretning, og hvordan man bedst tog hensyn til krigergrave og anden kulturarv på området. Ligeledes holdt projektkontoret koordineringsmøder om anlægsarbejdet med Energinet, som havde planer om at jordlægge kabler og luftledninger.

Omkring årsskiftet 2015/16 var der klarhed nok til at konstatere, at økonomien for anlægsarbejdet kunne holde. Det var den absolut største post på budgettet.

I slutningen af januar holdt projektkontoret et informationsmøde for lodsejere og forpagtere. På det tidspunkt var aftaler med alle lodsejere, som skulle udleje jord til lejren, kommet på plads i samarbejde med en konsulent fra LandboSyd. Anlægsarbejdet skulle i gang i foråret 2016. Det skulle i en senere fase også foregå på lodsejernes jorder, og efter sommerens høst skulle markerne tilsås med græs til spejderlejren.

Mange kilometer rør og ledninger

Anlægsarbejdet omfattede blandt andet knap 3,5 km grusveje til tung trafik, ilægning af 22 km elkabler, 14 km fiberkabel, 3,3 km spildevandsledning og 8 km vandledninger. Heraf var en del anlæg, som skulle fjernes igen efter lejren. Med til klargøring af Kær Vestermark hørte blandt andet også renovering af en kyststi og nye stiforbindelser, nedbrydning af et stuehus og lettere renovering af Løkkegård, der skulle være ramme om lejrens hovedkvarter.

Mange af anlæggene på Kær Vestermark ligger usynligt i jorden og kan tilsluttes efter behov. Her viser kommunens biolog Bent Albæk et samlingspunkt. Foto: Kim Toft Jørgensen.

Lejren inddelt med centrum og underlejre

I slutningen af 2015 havde Spejderne besluttet, at det centrale torv på lejren skulle hedde Knudepladsen. Det blev planlagt ved Løkkegård, der skulle være hovedkvarter for lejrledelsen. Centralt på Knudepladsen ville Sønderborg Kommune få et område til udstillinger og aktiviteter.

Knudepladsen skulle binde de fire underlejre sammen, og underlejrene fik navnene: Tårnet, Møllen (efter Dybbøl Mølle), Broen (Efter Kong Christian X's Bro) og Slottet (efter Sønderborg Slot). Desuden ville der blive en underlejr for lejrens frivillige – også kaldet jobbere: Den fik navnet Øen (efter Als).

Sønderborgs spor formet med lokale partnere

I løbet af foråret 2016 begyndte der at komme form på flere af de aktiviteter til Spejdernes Lejr, der udsprang af lokale partnerskaber.

SAABU satte 1000 cykler i stand. Foto: Kim Toft Jørgensen.

1000 cykler

Sønderborg Kommune havde aftalt med Spejderne, at der skulle være 1000 cykler til rådighed på Spejdernes Lejr. Projektassistenten gik i gang med at indsamle 200 cykler i samarbejde med Sønderborg Forsyning, der havde indvilget i at lade genbrugspladserne fungere som indleveringssteder. Derudover bidrog politiet med ca. 800 cykler, som ikke havde været salgbare på auktion.

Der blev indgået aftale med kommunes værksteder for borgere med funktionsnedsættelse, SAABU, som påtog sig at istandsætte nogle af de gamle cykler. Det blev til flere og flere cykler hos SAABU, som i sidste fase rykkede ud i en "cykelhangar" på Kær Vestermark, hvor de den 29. juni 2017 kunne fejre cykel nummer 1000 efter mere end et års arbejde.

Formand for byrådets socialudvalg Niels Ole Bennedsen sagde i sin tale:

– Det er virkelig imponerende, hvordan I bidrager til Spejdernes Lejr. I giver deltagerne mulighed for at komme ud at se meget af Sønderborg-området. Mange, mange tak. Vi er stolte at af kunne fortælle spejderne, at I har lavet de cykler.

Også på lejren kunne man finde SAABU-cykelsmedene. De havde værksted i en blå container tæt på lejrens centrale torv. Som afslutning på lejren blev det aftalt, at de brugte cykler, gennem projektet Genbrug til Syd og DMRU, Dansk Missionsråds Udviklingsafdeling, senere på året skulle fragtes Afrika.

Pallehaver i landsbyer

Kommunens landdistriktskontor koordinerede, at flere landsbylaug, Sønderborg Produktionsskole, Sønderborg Forsyning og flere afdelinger i kommunen i foråret 2016 gik gang i forsøg med pallehaver med krydderurter til kommunens aktivitet med et bæredygtigt måltid snysk til alle lejrdeltagere.

Green Markerspace på Kær havde udviklet og produceret en prototype af en flytbar pallehave, hvorefter elever på natur- og miljøholdet på Sønderborg Produktionsskole gjorde aflagte plastbeholdere fra fødevarevirksomheden Chr. Hansen i Gråsten klar til brug ved at save toppene af og forsyne dem med rør, så vand nedefra kunne fugte afgrøderne.

Efter forsøg i sommeren 2016 passede landsbyer i 2017 pallehaverne, som blev transporteret ind på lejren med høstklare krydderurter.

Naturstyrelsen Sønderjylland i spidsen for Livstræer-aktivitet

På Skovens Dag i 2016, søndag 1. maj, blev det ved Egetofte Naturskole markeret, at Spejderne og Sønderborg Kommune havde indgået sit første eksterne partnerskab om aktiviteter i forbindelse med lejren. Det var med Naturstyrelsen, som dermed inddrog spejdere i projektet Livstræer, med den langsigtede målsætning at en halv million træer landet over udpeges og mærkes til bevaring til forbedring af biodiversiteten. Naturstyrelsen Sønderjylland skulle stå for uddannelse af spejdere i hele landet som livstræsambassadører, og op mod 2000 spejdere ville med et kortere kursus blive livstræsregistranter. Det skulle ske både før lejren og på lejren. Kommunens naturskoler var meget engagerede, og den lokale naturfredningsforening viste stor interesse i at indgå i samarbejdet. På I løbet af lejrugen var ca. 1000 spejdere med på aktiviteten i skovene omkring Sønderborg.

Museum og mindretalsorganisationer kom på banen

Som vært for Spejdernes Lejr ville Sønderborg Kommune sikre, at lejrdeltagere og gæster fik indtryk af grænselandets særlige kulturelle mangfoldighed og identitet, der er formet af historien med krige og forsoning.

Sammen med kommunen og Spejderne udviklede Museum Sønderjylland, Grænseforeningen samt mindretalsorganisationerne Sydslesvigsk Forening og Bund Deutscher Nordschleswiger, BDN, aktiviteter, som både lejrdeltagere og gæster kunne opleve på lejren og i området.

I december 2016 blev en partnerskabsaftale om aktiviteterne præsenteret for offentligheden. De følgende måneder skulle mulighederne for at rejse den nødvendige økonomiske opbakning afsøges. Det samlede budget for fem aktivitetsforslag var på godt 1,3 mio. kr.

Teglværker hjalp Spejdernes Lejr med at sætte spor

På initiativ fra lokale spejdere gik områdets teglværker sammen om en aktivitet på lejren, hvor spejderne skulle indridse deres navne i teglsten. Samarbejdet blev præsenteret på et pressemøde i marts 2017. Aktiviteten markerede, at Sønderborg både nu og historisk er centrum for produktion af det klassiske byggemateriale.

Stenene skulle bagefter lægges på Kær Vestermark i vartegnet Støvlen. Også gæster på lejren kunne deltage i aktiviteten. Det var teglværkerne i Egernsund Tegl, der stod bag aktiviteten sammen med Petersen Tegl i samarbejde med Sønderborg Kommune og teglværksmuseet Cathrinesminde under Museum Sønderjylland, ligesom lokale spejdere, medlemmer af Y's Mens Club og andre frivillige medvirkede.

På lejren satte spejdere og gæster 9500 spor i teglsten ved aktiviteten "Teglværket". Samtidig var der formidling af teglværkernes betydning i Flensborg Fjordområdet.

Murstenene, som lejrens spejdere og gæster ridsede navn i, er efter lejren lagt som gulv i vartegnet Støvlen. Så kan lejrdeltagere vende tilbage og finde deres navn. Foto: Jan Vestergaard, SL.

Rygende skumfiduser og robotprojekter – SDU åbnede dørene

Lejrdeltagere og gæster, som besøgte byens universitet i Alsion, få kilometer fra lejrpladsen, kunne sætte tænderne i skumfiduser, som havde været dyppet i rygende, flydende nitrogen, og som dermed var frosne. Skumfiduserne var indslag i Mads Clausen Instituttets Science Show, som to gange dagligt indgik i et program, SDU Sønderborg tilbød mandag til fredag under lejren.

Universitetet præsenterede 16. maj programmet for medierne.

– Spejderlejren ligger ikke langt fra Alsion, og vi håber, at lejrdeltagerne vil komme herind og opleve huset. De skal ikke bare gå forbi den flotte facade. Vi vil gerne vise, hvad vi har at byde på, sagde professor Horst-Günther Rubahn, leder af ingeniøruddannelserne på Mads Clausen Instituttet.

Programmet bød både på oplevelser, som var åbne for det brede publikum, og workshops med solcelle-teknologi og LED-lys, som gik mere fagligt i dybden og var for tilmeldte lejrdeltagere. Alle kunne opleve de daglige science shows, en rundvisning hver morgen kl. 9 til ingeniøruddannelsernes faciliteter og en gennemgående udstilling, hvor studerende viste projekter med blandt andet robotter, kravleobjekter og selvkørende biler. Sønderborg Vækstråd støttede partnerskabet.

Kommunen udlovede Zero Hero-mærker for grøn ankomst til lejren

Sønderborg Kommune sigtede efter at markere sig med sin grønne profil i forbindelse med lejren. Over for lejrdeltagerne blev konceptet Grøn Transport promoveret i foråret 2017. Her blev de opfordret til at transportere sig til lejren uden motor og dermed spare CO_2. De skulle enten vandre, cykle, sejle eller blaffe til lejren. Spejdere, som klarede det fra kommunegrænsen, ville af kommunen få et Zero Hero-mærke til uniformen, og klarede de det helt fra hjemkommunen, ville de få et Super Zero Hero-mærke. Deltagerne skulle forinden registrere sig til Grøn Transport i tilmeldingssystemet til lejren.
I promoveringen indgik informationsmateriale med lokale vandre- og cykelruter, lystbådehavne, ankerpladser, shelters, teltpladser og spejderhytter, som kunne lånes. Der blev samtidig henvist til nationale vandre- og cykelruter samt forbindelser via Nordtyskland, Norge og Sverige. Næsten 1000 spejdere endte med at få overrakt kommunens mærke af Sønderborgs borgmester på lejren – iblandt var to unge, Thomas Holm Hansen og Alma Bech Hansen fra Jerslev ved Brønderslev i Nordjylland, der havde vandret hele vejen.

Thomas Holm Hansen og Alma Bech Hansen fra Jerslev ved Brønderslev i Nordjylland var blandt de næsten 1000 spejdere, som modtog et Zero Hero-mærke af Sønderborg Kommune. De havde vandret hele vejen til Sønderborg.

ProjectZero bag grønne udfordringer i FABtown

Sønderborg Kommunes ProjectZero involverede sig i foråret 2017 i spejdernes værkstedsaktiviteter i lejrens FABtown for de ældste spejdere. Som forberedelse holdt ProjectZero i maj to workshops, hvor lokale spejdere og virksomheder var med til at udvikle grønne udfordringer. Rådgiverne Hansen & Ersbøll Agenda stod i spidsen for processen hos ProjectZero. Ca. 600 spejdere fra 17 år skulle hver dag arbejde i hold i FABtowns store værksteder med professionelt værktøj og teknologi, hvor de kunne bygge eller lave prototyper på ideerne. Fra de to ProjectZero-workshops var der især ideer og input til at styrke bæredygtigheden med bedre udnyttelse af energi, men også til at integrere bæredygtighed i andre projekter, fx i madlavning og udnyttelse af fødevarer. På lejren blev opgaverne koncentreret om bæredygtige løsninger til en SCOUTmobile – en stor camper, der skulle forestille at fragte spejdere bæredygtigt på ekspeditioner til fx. Mongoliet.

Der var masser af gode idéer til SCOUTmobilen.
Foto: Johan Stauner Bill, SL.

I et LEGO Build the Change-telt kastede ca. 1200 mindre spejdere sig over uendelige mængder af LEGO-klodser med den opgave at bygge en model til fremtidens legeplads i Sønderborg Kommune.

FABtown fik mandag besøg af finansminister Kristian Jensen, der også deltog i Spejdernes erhvervskonference, og Sønderborgs borgmester, Erik Lauritzen, talte om lørdagen ved en afslutningsevent for tre af projekterne i FABtown.

Sønderborg-spejdere blev uddannet til affaldsambassadører

Ifølge beregningerne ville der blive produceret ca. 500 ton affald på Spejdernes Lejr, og da det var Sønderborg Kommunes mål at gøre lejren så bæredygtig som muligt, blev der planlagt sortering på de affaldspladser, der blev indrettet på hver af de fem underlejre.

Inden lejren uddannede Sønderborg Forsyning op mod 80 lokale spejdere til affaldsambassadører. De blev undervist i tre-fire hold, og de blev på den måde eksperter i sorteringen på lejren, hvor der gjaldt lidt andre regler end i dagligdagen i kommunen.

På scenen i midten af Sønderborgs område på lejrens centrale torv spillede flere lokale orkestre. Her er det Downtown Dynt.
Foto: Kim Toft Jørgensen.

Kommunen bredte sig på lejrens centrale torv

Der blev i trekvart år frem mod lejren arbejdet intenst med opbygning af Sønderborg Kommunes område på lejrens centrale torv, Knudepladsen, som fik navnet 6400-området og kom til at brede sig over ca. 2000 kvadratmeter. Kommunens grønne tema skulle også præge torvet, og der blev planlagt aktiviteter i samarbejde med blandt andre Naturstyrelsen, Det Grønne Råd, kommunens Vidensby – UNESCO Learning Cities og House of Science, ligesom Danfoss ville have et telt med aktiviteter om grøn teknologi.

Desuden ville 16 lokale fødevarevirksomheder demonstrere og sælge deres produkter i et markedstelt, ligesom Grænseforeningen og andre grænseorganisationer ville være til stede med kulturelle aktiviteter.

6400-området blev indrettet med en scene, hvortil underholdningen blev koordineret af medarbejdere i kommunens evenafdeling. Den runde scene blev omkranset af større og mindre telte, herunder en barak med lejrens jobcenter for frivillige og Sønderborgs turistbureau.

Spaden kom i jorden – og arbejdet blev intensiveret

I sommeren 2016 begyndte det fysiske arbejde med anlæg på Kær Vestermark, og samtidig oprustede kommunen sit projektkontor.

Første spadestik og 1-årsmarkering med skulptur

Den 8. juni 2016 styrede Sønderborgs borgmester, Erik Lauritzen gravkoens grab i jorden på Kær Vestermark som første spadestik til kommunens store anlægsprojekt til Spejdernes Lejr. Foruden spejdere var der blandt de ca. 100 fremmødte lokale landmænd og borgere, folk fra anlægsfirmaerne, byrådsmedlemmer og repræsentanter for kommunen.

På etårsdagen før Spejdernes Lejr, 22. juli, blev en fem en halv meter høj træskulptur afsløret ved indgangen til Kær Vestermark. Skulpturen med titlen "Be Prepared" var skabt af litaueren Kestutis Krasauskas ved årets Woodsculpture-festival i Sønderborg med støtte fra Uwe Wolffs Fond og Sønderborg Kommune. Under selve Woodsculpture-festivalen i juni var spejdere en del af eventen, idet Sct. Georgsgildet stod for en workshop for børn.

Formand for byrådets kultur-, borger- og fritidsudvalg Charlotte Riis Engelbrecht taler her ved afsløringen af spejdertræskulpturen ved indgangen til Kær Vestermark. Foto: Kim Toft Jørgensen.

Flere i projektkontoret

Fra 1. juni 2016 voksede kommunens projektteam. Biolog Bent Albæk blev hentet ind fra Naturafdelingen til at stå for hele myndighedsdelen og udførelsen af anlægsarbejdet på Kær Vestermark, lejrens varige spor og renovering af bygningerne på Kær Vestermark. Henriette Pilegaard, der kom fra Kommunikationsafdelingen, blev ansat til at hellige sig kommunikation, PR og markedsføring for lejren og helhedsplanen for Kær Vestermark. Både Bent og Henriette havde fra begyndelsen været tilknyttet sekretariatet som en del af deres arbejdsområder og havde deltaget i orienteringsmøder mv. Desuden blev Mai-Britt Lakjer fra Fællesstaben udlånt til projektkontoret til at holde styr på regnestykker og dokumentation. Teamet havde i øvrigt i løbet af opbygningen i flere perioder en praktikant tilknyttet.

Aktiviteter for gæster i hele kommunen

Fra september 2015 havde projektkontoret dialog med VisitSønderborg og Destination Sønderjylland og havde også haft den første kontakt med Sønderborg Handel.

I nogle måneder fra august 2016 tilknyttede kommunens Erhvervsservice en konsulent på deltid til at bringe erhverv og turisme ind i eventen med gæster til lejren i fokus. Erhvervsservice og VisitSønderborg arbejdede videre med at skabe turistpakker. Der blev blandt andet udbudt ekstra guidede ture i Gråsten Slotshave og ekstra byvandringer og sejlture med "Feodora II", og sommerens ugentlige Historisk Ringridning ved Sønderborg Slot blev udvidet til tre dage i uge 30.

"Feodora II" sejlede ekstra ture, mens Spejdernes Lejr stod på. Foto: Kim Toft Jørgensen.

I samarbejde med projektkontoret for Spejdernes Lejr arbejdede kommunens turismekonsulent med at aktivere hele kommunen gennem kontakt til de større byers overordnede organisationer og til landsbylaug. Foruden aktiviteter i Gråsten resulterede det blandt andet i, at Nordborg Handel i uge 30 arrangerede en ekstra dag med Sønderjysk Kagebord med kager, bagt af frivillige, og handelsboder i gaderne.

Butikslivet mobiliseret

I september 2016 holdt projektkontoret en workshop med ti håndplukkede repræsentanter for butikslivet i Sønderborg City. På mødet lagde projektkontoret op til, at de butiksdrivende selv tog handsken op og organiserede sig i arbejdsgrupper med henblik på at skabe aktiviteter for de mange besøgende i området under lejren og på at skabe synlighed for lejren i optakten. Arbejdet skulle derefter tages op i Sønderborg Handel, også i forhold til en ny eventchef i Sønderborg Handel, Brian Kaslund.

Målet var, at aktiviteter skulle koordineres i et "sideprogram" til lejren sammen med aktiviteter, som kommunen og andre aktører i øvrigt ville stable på benene.

Som opfølgning var Sønderborg Handel – City og Øst – 5. oktober samlet til aftenmøde i Det Sønderjyske Hus. Her indledte projektleder Mikkel Harritslev med et oplæg om Spejdernes Lejr og om, hvordan områdets handelsliv kunne geare sig til at få maksimalt udbytte af de mange tusinde gæster, som lejren ville tiltrække og i det hele taget byde ind i at skabe en fest.

Sønderborg Handel endte med at planlægge aktiviteter og udsmykning i centrum – bl.a. loungeområder på gaderne af pallemøbler, en konkurrence i skills på Rønhaveplads i samarbejde med EUC Syd og en koncert på Rådhustorvet med bl.a. Wafande i samarbejde med Skala FM. Til aktiviteterne fik Sønderborg Handel et tilskud på 150.000 kr. fra kommunens budget til Spejdernes Lejr.

Brug af byens rum skulle koordineres

Fra september 2016 arbejdede projektet med at kortlægge, hvor i Sønderborg by og i Sønderborg Kommune, der fandtes egnede pladser m.v. til aktiviteter uden for lejren – altså aktiviteter i kommunens sideprogram. Arealer i byen, som var til rådighed, blev koordineret af en medarbejder i Projekt & Anlæg. Næste trin var at kortlægge og involvere relevante aktører – virksomheder, handelsliv, foreninger og bylaug m.v., som kunne tænkes at ville iværksætte aktiviteter og medvirke til at skabe en fest i hele Sønderborg-området under lejren.

Booking af overnatninger fulgt nøje

Turistkontoret havde fra 2016 løbende kontakt med overnatningssteder for at følge bookingen. I foråret 2017 meldte nogle hoteller, at belægningen allerede nu var over det sædvanlige i uge 30. Campingpladserne blev opfordret til om nødvendigt at ansøge tidligt om tilladelser til midlertidig udvidelse. Kommunen beredte sig på at udvide overnatningskapaciteten i området ved at inddrage fx Handelskostskolen i Mommark og efterskoler, hvilket dog ikke blev aktuelt.

Den samlede belægning i uge 30 endte på 82 pct., regnet som et gennemsnit på baggrund af kontakt til 23 overnatningssteder og udlejningsbureauer. Tallet var en anelse lavere end i 2016, men det dårlige vejr skal tages i betragtning, det prægede turismen i hele landet. Bedst gik det hos Danhostel Sønderborg City, der havde fuld belægning i lejrugen, og hos Sønderborg Camping, der havde højere belægningsprocenter end året før, endda på trods af aflysninger som følge af vejret. Kværs-Tørsbøl Borgerforening havde fået tilladelse til at drive en midlertidig campingplads under spejderlejren. Foreningen solgte 65 enheder i løbet af ugen, hvoraf de fleste var familier på fire personer.

Kontantløs-system skulle udbredes i byen

I månederne inden lejren var det opgaven for Sønderborg Handel at formidle et kontantløs-system, som lejrledelsen havde vedtaget. Med systemet skulle lejrdeltagere betale med "skejser" via elektroniske armbånd, så kontanter på lejren blev minimeret. Når man skulle modtage betaling via armbånd – også ude i byen – skulle man have en særlig tablet. Det var Kolding-firmaet Pay4it, der leverede armbånd og system til den kontantløse lejr, og butikker kunne for 500 kr. leje deres egen scanner, der skulle kobles sammen med en smartphone, hvor beløbet skulle indtastes via en app.

Gæster på lejren kunne købe et særligt betalingskort, mens kontanter kun kunne bruges i begrænset omfang på lejren. Der var ca. 50 butikker uden for lejren, som tilmeldte sig skejser-systemet.

Der blev betalt med "skejser" både i og uden for lejren. Foto: SparNord.

Fundraising begyndte at bære frugt

I efteråret 2016 begyndte den fundraising, kommunen arbejdede for, at bære frugt.

Støtte fra Region Syddanmark

Regionsrådet i Region Syddanmark fandt, at Spejdernes Lejr i Sønderborg ville gøre regionen synlig og attraktiv og bevilgede en million kr. fra sin kulturpulje til værtskabet for lejren.

Pengene skulle understøtte, at lejrdeltagere og gæster oplevede Sønderborg-områdets særlige kulturelle fyrtårne og aktiviteter med sønderjyske traditioner og specialiteter. Samtidig ville regionen støtte formidling, som kunne få besøgende til at komme igen. Oprindeligt havde kommunen ansøgt regionen om ca. 3,4 mio. kr. til lejren, men også en million kr. var et vigtigt bidrag til den eksterne finansiering af værtskabet.

Stor donation fra Bitten & Mads Clausens Fond

Ved et pressemøde 13. oktober 2016 offentliggjorde kommunen, at Bitten & Mads Clausens Fond gav 6,6 mio. kr. til udviklingen af Kær Vestermark. Pressemødet fandt sted på sceneområdet på Kær Vestermark, hvor lokale spejdere havde rejst et mastetelt og tændt bål til kaffe, kakao og pandekager.

Gaven var primært til anlæg, der gearede lejrpladsens sceneområde til en permanent sceneplads, hvor der i fremtiden kan holdes megakoncerter med op mod 100.000 gæster uden store ekstra foranstaltninger.

Formanden for Bitten & Mads Clausens Fond, Peter Mads Clausen, fortalte ved pressemødet, at han selv har haft stor glæde af at være spejder. Foto: Kim Toft Jørgensen.

Det bliver dermed det største sceneområde i Danmark og også syd for grænsen ned til Hamborg-området. Anlæg af grusveje, kloak, vand, fibernet og fast strømforsyning muliggjorde dette. Desuden var en del af gaven øremærket nye stisystemer, bl.a. en ridesti, skiltning og på længere sigt indhegning til løse hunde og kreaturer. I det hele taget sigtede gaven fra fonden på den langsigtede udvikling af Kær Vestermark som et grønt fritidsområde.

Formanden for Bitten & Mads Clausens Fond, Peter Mads Clausen, fortalte ved pressemødet, at han selv har haft stor glæde af at være spejder:

– Som spejder dygtiggør man sig selv, og man lærer at arbejde i flok. Det er værdifulde egenskaber resten af livet. Derfor glædede det mig rigtigt meget, da jeg hørte, at Sønderborg Kommune skulle være vært for Spejdernes Lejr 2017. Det vil vi i fonden gerne støtte op om.

Ud af de 6,6 mio. kr. dækkede de 3,7 mio. kr. poster i kommunens budget for lejren, og dermed var kommunen et godt stykke nærmere sin målsætning om at indhente 6 mio. kr. i ekstern finansiering af værtskabet. Dog skulle der betales fondsmoms, så med 1 mio. kr., som regionsrådet havde givet fra sin kulturpulje, lå kommunen nu på 4 mio. kr. i ekstern finansiering.

De første shelters blev indviet og straks taget i brug på lejren. Foto: Maj-Britt Nielsen, SL.

Friluftsrådet støttede shelters og fugleskjul

I september 2016 havde Friluftsrådet meddelt, at det ville udlodde i alt 427.500 kr. til shelters og andre faciliteter på Kær Vestermark, herunder støtte til fugleskjul og en handicapvenlig fiskebro. Disse skulle opføres som en aktivitet i lejrens FABtown BUILD og sætte langvarige spor i området. Friluftsrådet havde blandt andet lagt vægt på inddragelsen af spejdernes frivillige arbejde, og at projektet skabte byfriluftsliv for en bred målgruppe, herunder handicappede.

Donationen fra Friluftsrådet var til projekter, som ikke indgik i kommunens budget for selve lejren. Så der var tale om ekstra udvikling af Kær Vestermark.

Øget synlighed i lokalområdet

Synligheden af Spejdernes Lejr blev gradvist skruet op – også med hjælp fra lokale aktører.

Del af kommunens Eventår 2017

I begyndelsen af december 2016 præsenterede kommunen "Eventår 2017 – Sønderborg" ved en happening i Det Sønderjyske Hus. Eventår 2017 var en markedsføringskampagne i anledning af, at kommunen i løbet af året skulle huse en række store, ekstraordinære events såsom Aprilfestival med 800 børneteaterforestillinger, Sternfahrt – et træf for over 3000 frivillige brand- og redningsfolk fra hele Europa – og ikke mindst Spejdernes Lejr i juli.

Spejdernes Lejr deltog i åbningen af Kulturhovedstad 2017 i Aarhus, men først skulle bådene lige bygges, og det krævede fingerfærdighed og – især – samarbejde. Foto: Bo Bach Jensen, SL.

Som led i dette arrangerede projektkontoret, at Sønderborg Kommune 21. januar 2017 var repræsenteret af 85 borgere, heraf mange lokale spejdere, i optoget ved åbningsfesten for Aarhus 2017 Europæisk Kulturhovedstad.

Lokale partnere hjalp synligheden på vej

Også lokale partnere hjalp med at synliggøre Spejdernes Lejr i lokalområdet. For eksempel var spejderlejren på plakaten ved Als Revyen i Augustenborg i marts 2017. Revyens titel var "Spejder efter spor", og projektkontoret bidrog med forordet i programmet. Ringriderfesten i Sønderborg involverede også Spejdernes Lejr og fik igennem kommunens projektkontor spejderlejrtema på årets ringriderplakat, der også var motiv på festens programhæfter.

Den 27-årige slovenske grafiker Lara Drobnic, der var frivillig i Spejdernes lejrorganisation, stod bag designet af årets ringriderplaket, som her blev præsenteret af ringriderfestens formand, Jes F. Andersen. Foto: Kim Toft Jørgensen.

Rotary-klubber hjalp spejderne med sikkerheden

Kommunens projektleder var løbende ude at fortælle om lejren i forskellige foreninger, blandt andet for Lions Club Als Nørherred og Rotary i Sønderborg, Sønderborg Syd og Gråsten.

Disse besøg inspirerede Rotary til at hjælpe beredskabet på Spejderens Lejr med nye sikkerhedsveste og udstyr til beredskabet. Donationen omfattede flere end 600 nye sikkerhedsveste, kasketter, tørklæder og rygsække til brug på lejren. Det nye udstyr blev anskaffet med en donation på 49.000 kr., som udsprang af tre Rotary-klubber i Sønderborg-området. Leverandøren af udstyret, SydDesign, var også lokal.

Stort lokalt kendskab inden lejren

I februar 2017 havde hele 95 pct. af kommunens borgere hørt om Spejdernes Lejr. Det viste en undersøgelse i kommunens borgerpanel. Der kom 916 besvarelser – en meget høj besvarelsesprocent på 79. Kendskabet til lejren var først og fremmest udbredt gennem den lokale presse, viste besvarelserne, hvor 85 procent angav dette, mens familie, venner og kolleger kom ind på andenpladsen med 40 procent.

22 procent angav, at de enten helt bestemt eller måske gerne ville deltage i arbejdet med Spejdernes Lejr som frivillig, og næsten halvdelen – 47 procent – angav, at de "meget sandsynligt" eller "forholdsvis sandsynligt" ville besøge lejren.

Selve lejren skulle planlægges

I de første måneder af 2017 kom planlægningen af kommunens deltagelse i selve lejren til at fylde mere.

Kommunen planlagde reception på lejren

Efter aftale med Spejderne inviterede Sønderborg Kommune 23. juli lejrens lokale leverandører, lodsejere, sponsorer og samarbejdspartnere til en reception på lejren sammen med byrådet, lejrledelsen og præsidiet. Arrangementet begyndte med velkomst af borgmester Erik Lauritzen og fortsatte med en rundvisning på lejren i mindre grupper ved Spejdernes unge guider. Derefter samledes de 148 deltagere i et telt, hvor der blev holdt taler og serveret sønderjyske tapas. I invitation var deltagerne blevet opfordret til at blive til åbningslejrbålet kl. 20, som var en åben event.

Arrangementet blev tilrettelagt af turismekonsulenten i kommunens Erhvervsservice i samarbejde med projektkontoret.

Inden åbningslejrbålet holdt kommunen reception med rundvisning for lokale partnere. Foto: William B. Rønnebek, SL.

Invitationer og bookinger ud til deltagere

Til kommunens reception på lejren skulle byrådsmedlemmer og andre varskos i god tid, især fordi lejren lå i den traditionelle ferieperiode. Spejderne havde også events og receptioner på lejren, som lokale skulle bookes til, herunder borgmesterdagen/underlejrdagen om onsdagen og lejrens officielle reception om torsdagen

Det kom til at ligge fast, at lejrens hjælperfest ville blive holdt tirsdag 1. august på lejrpladsen. Her skulle Sønderborg Kommunes frivillige også inviteres.

Lokale unge øvede til lejrens kæmpe åbningsshow

Fra marts 2017 blev der lokalt efterlyst unge, som ville optræde på den store scene foran op mod 40.000 gæster ved lejrens åbningslejrbål. Sønderborg Kommune skulle have sit eget indslag på ca. 10 minutter af showet, og koordinator Marianne Müller Nielsen planlagde et indslag med dans, hvor hovedtemaet var områdets mangfoldige historie, blandt andet med en forsmag på fejringen af 100-året for Genforeningen i 2020. Ca. 60 lokale unge var med til tre øveeftermiddage, generalprøve og på scenen.

Til indslaget skulle der bruges 25 danske og 25 tyske 1864-hatte. Marianne Müller Nielsen, som til daglig står i spidsen for Als Performance Akademi, leder også et kor med KOL-patienter. Det er borgere med kronisk lungesygdom, som gennem korsang forbedrer deres lungekapacitet. Marianne fik koret med på opgaven med fremstilling af hattene og tørklæder med flag. Der blev tre gange holdt værksted, hvor kormedlemmerne også hyggede sig sammen.

Frivillige skulle mobiliseres i lokalområdet

På lejren var der brug for mange tusinde frivillige. Drømmescenariet var 6000, mens det godt kunne lade sig gøre med færre. Der kom frivillige fra hele landet, som skulle bo i underlejren Øen, men også lokale kunne melde sig – for hele lejren eller blot en dag eller to og uden at bo i lejren.

I månederne inden lejren var projektkontoret beskæftiget med at mobilisere lokale frivillige. Lejrledelsen havde besluttet, at alle frivillige på lejren skulle registrere sig i et onlinesystem, bl.a. af hensyn til børneattester. I systemet skulle de tilmelde sig konkrete job. Et par uger før lejren havde godt 4000 frivillige meldt sig. De skulle bemande lejrens parkeringsplads og kantiner, være trafikvagter, lave aktiviteter for børnene og løse tusindvis af andre opgaver.

Evaluering og dokumentation skulle forberedes

I de første måneder af 2017 var kommunens projektkontor i gang med at planlægge effektvurdering, evaluering og dokumentation af lejren. Formålet var blandt andet at opsamle læring om afvikling af store events og samarbejde med frivillige og andre lokale partnere. Effektvurderingerne blev tilrettelagt i samarbejde med Epinion og med Promonitor, som driver kommunens borgerpanelundersøgelser. Dermed blev kommunens målsætninger for lejren indarbejdet i undersøgelsernes design.

Til videodokumentation inddrog kommunen det lokale videoproduktionsselskab Blue Donkey som samarbejdspartner, og der blev udarbejdet udførlige produktionsplaner. En samlet dokumentationsvideo og enkelte videoer kan ses på Sønderborg Kommunes YouTube-kanal.

Aftaler med lokale leverandører kom på plads

Set fra Sønderborg Kommunes synspunkt lod de vente rigeligt længe på sig, men i løbet af de første måneder af 2017 kunne Spejderne endelig offentliggøre flere lokale leverandøraftaler til lejren.

Stark blev stærkt engageret i lejren

Lejrledelsen indgik aftale med den lokale Stark om leverance af byggematerialer til lejren. Det blev offentliggjort ved et pressemøde i Stark i Sønderborg 10. marts. Kontrakten var lejrens første større lokale indkøbsaftale, og den forventedes at medføre en omsætning på mere end tre millioner kroner. Stark ville i uger inden lejren dagligt køre materialer ud til lejrpladsen, og byggemarkedet ville oprette en filial på lejrpladsen, hvor kædens eventlastbil ville være kernen. På pladsen ville Stark også lave aktiviteter for lejrdeltagere og gæster.

Dennis Rosengreen Skjødt og Henrik Christensen i Stark. Foto: Per Therkildsen, SL.

Naturmælk skulle levere 80.000 liter mælk

I marts blev det offentliggjort, at lejrledelsen havde valgt lokalt og bæredygtigt i leverancen af mejeriprodukter til lejren. Af to kandidater var valget faldet på Naturmælk, der har økologisk mejeri i Tinglev, og hvis 34 producenter er baseret i regionen, heraf to i Sønderborg-området. Som led i aftalen udsendte Naturmælk i foråret i alt 400.000 liter minimælk i hele landet, hvor Spejdernes Lejr i Sønderborg var på kartonen.

Til lejren skulle Naturmælk levere 70.000-80.000 liter mælk plus andre mejeriprodukter som smør, ost og fløde. Desuden gav Naturmælk et sponsorat til aktiviteter for lejrdeltagerne, og det ville blive muligt at købe mejeriets produkter på lejrpladsen.

I øvrigt blev en række lokale fødevareproducenter leverandører i Madkulturens projekt Madtropperne og i kommunens projekt med den klimavenlige egnsret snysk på underlejrdagen.

Patruljekasser, auktions- og frivillighedsplatforme fra lokale leverandører

Det blev en lokal ordre hos Teknidan, da der skulle leveres 102 patruljekasser med køkkengrej mv., som internationale spejdere kunne leje til brug på deres lejrpladser.

Der blev også indgået aftale med firmaet Campen Auktioner Syd fra Broager om onlineauktionen med overskudsmaterialer efter lejren. Også leje af køretøjer, IT og andre opgaver gik til lokale leverandører.

Herunder var det et lokalt iværksætterfirma, CrewNet, som fik til opgave at levere systemet til at holde styr på frivillige opgaver og frivillige i forbindelse med lejren. CrewNET blev etableret i 2016 af to civilingeniørstuderende på Innovation and Business, SDU i Sønderborg.

Rekorddag på AlsFærgen

AlsFærgen mellem Fynshav og Bøjden ville komme til at spille en særlig rolle i forbindelse med lejren, og fra januar 2017 holdt projektkontoret møder med færgeselskabet om diverse rabataftaler for busser, spejdere og lastbiler mv.

23. august meldte AlsFærgen i en forsideartikel i JydskeVestkysten Sønderborg, at juli havde været færgens største rejsemåned nogensinde, og at Spejdernes Lejr var medvirkende årsag. Ankomstdagen 22. juli havde været den største rejsedag i færgens historie.

Ankomstdagen til Spejdernes Lejr var den travleste for AlsFærgen nogensinde. Foto: Per Balslev, SL.

En rundtur på Kær Vestermark, her med biolog Bent Albæk som guide, indgik i et informationsmøde på Kær Vestermark i april. Foto: Kim Toft Jørgensen.

Slutspurt inden lejren

I de sidste måneder inden lejren havde kommunens projektkontor alle aftaler med leverandører og samarbejdspartnere på plads og manglede kun finjustering. Det samlede budgettet så stadig ud til at holde sig inden for rammerne. Projektkontoret arbejdede nu med at beskrive kommunens driftsorganisation under lejren. Organisationen skulle, foruden projektkontoret, omfatte styregruppen, beredskabet og de arbejdsgrupper, som skulle dannes til drift og aktiviteter.

For at booste den lokale begejstring, og for at alle berørte kunne være forberedt, blev der samtidig skruet helt op for synligheden i ugerne inden lejren.

1000 toiletter og 200 badekabiner

Siden maj 2016 havde kommunen arbejdet med leverancen af 1000 toiletter og 200 badekabiner til lejren. Efter det første EU-udbud og endnu en udbudsrunde med præciseringer af kravene blev der sent på foråret 2017 underskrevet en aftale med leverandøren Godik. Det videre arbejde bestod i at planlægge den detaljerede placering og opsætning, driften før og under lejren samt nedtagning. Samtidig skulle der indkøbes toilet-papir og andre materialer.

Kommunikationsplan for trafikafviklingen

Trafikken til og fra lejren krævede sin egen kommunikationsplan. Spejderne havde længe arbejdet med et forslag til trafikafvikling, der omfattede busser, biler, intern trafik, skiltning mv., og i september 2016 var der første gang holdt møde om planen mellem Spejderne, Sønderborg Kommune, Vejdirektoratet og Politiet.

Den helt store udfordring var ankomst- og afrejsedagene, når ca. 600 busser og 3000 biler skulle til og fra lejren. I perioden med spidsbelastning ville det give 90 busser og 300 biler i timen. Der blev spærret veje og afkørsler for anden trafik, og derfor skulle en stribe målgrupper underrettes, herunder handlende, taxavognmænd, SydTrafik, feriehusudlejere, beboere nær lejren og borgere generelt.

Informationsmøder for naboer og borgere

Det blev forudset at ikke mindst beboerne på Kær ville opleve lejren som en invasion – dog en venligsindet invasion, når 40.000 mennesker skulle rykke ind i lejren lige i deres baghave. Derfor var lejren på dagsordenen, da Kær Halvøs Landsbylaug holdt generalforsamling 29. marts. Repræsentanter for lejrens projektkontor og lejrchef Richard Engelholm fortalte om lejren, og kommunens naturafdeling og fritidsafdeling berettede om planerne for udviklingen af Kær Vestermark.

Lørdag den 22. april var 2017 alle borgere inviteret til et informationsmøde om Kær Vestermark og Spejdernes Lejr. Mødet begyndte på Løkkegård, som spejderne var i gang med at indrette til deres hovedkvarter under lejren. Formanden for byrådets kultur-, borger- og fritidsudvalg, Charlotte Riis Engelbrecht, bød velkommen, hvorefter projektleder Mikkel Harritslev og lejrchef Mia Lind Ibsen fortalte om lejren. Derefter fordelte deltagerne sig i tre grupper, én var på cykeltur i området, mens de to andre grupper vandrede rundt henholdsvis til områdets bygninger og til særlige natursteder.

Løkkegård indrettet til hovedkvarter

Der var i løbet af foråret 2017 stigende aktivitet på Løkkegård, som skulle være lejrens hovedkvarter. I laden var spejderne i gang med at indrette kontorbåse til hver af lejrens funktioner.

Også Sønderborg Kommunes driftsorganisation skulle under lejren have kontorfaciliteter på Løkkegård, på loftet af laden, og kunne herfra være i tæt kontakt med

lejrledelsen. Til hovedkvarteret blev diverse kontormateriel hentet fra containerpladserne. Genbrug af møbler mv. var med til at understøtte målsætningen om en bæredygtig lejr. Medlemmer af Y's Mens Club hjalp med oprydningen og flytningen af ting og sager.

Vartegnet Støvlen blev sat i gang

I maj 2017 var det lykkedes at få finansieringen på plads til lejrens mest markante blivende spor, vartegnet Støvlen, der også skulle fungere som grillhytte og toilethus for fremtidige besøgende på Kær Vestermark.

Den 12 meter høje støvleformede bygning blev bygget af spejdergruppen Solaris i samarbejde med lokale virksomheder og kommunen. Anlægsarbejdet begyndte tidligt i maj med nedbrydning af soklen fra et nedrevet nærkampshus. Derefter skulle fundamentet anlægges. Samtidig var anlægsarbejdet på det øvrige lejrpladsområde begyndt igen. Der skulle afrettes muld og grusveje og anlægges busparkering og mindre grusveje.

Tomme butiksvinduer fik spejdertema

Byggeriet af Støvlen på Kær Vestermark vakte banebrydende opmærksomhed i Sønderborg-området. Borgere valfartede til byggepladsen for at følge byggeriet og tækkearbejdet. Med Støvlen stod det klart, at her ville der ske noget vildt.

Også på andre måder blev den forestående spejderlejr mere synlig i lokalområdet. Som led i Eventår 2017 Sønderborg blev et vinduesparti i turistbureauet på Perlegade i Sønderborg dekoreret, så enhver måtte kunne fornemme lejrstemningen. Bag udstillingen stod Birgit Christensen og hendes mand, Thorkild. Birgit har været spejderleder i Høruphav i mere end 35 år.

Byen og området klædt på til velkomst

Midt i juni blev Spejdernes Lejr synlig i en række butikker i Sønderborgs centrum. Sønderborg Handel stod bag udsmykning i tomme butikker, hvor lejrens tema, "Vi sætter spor", var taget i brug sammen med en række piktogrammer, lejrorganisationen havde udviklet. Piktogrammerne var en fortolkning af essensen af spejderlivet og de værdier og budskaber, spejderne gerne ville udtrykke gennem lejren.

Handlen forberedte samtidig at fylde gågaden Perlegade i Sønderborg med boder, aktiviteter og loungeområder, som EUC Syd-elever skulle fremstille af paller.

Efter besøg af kommunens projektleder var også Fynshav Bylaug kommet om bord og ville sørge for velkomstportal i færgehavnen og flagning i byen

Også som led i markedsføringen Eventår 2017 Sønderborg blev bybusserne dekoreret med Spejdernes Lejrreklamer på flankerne. Samtidig var der produceret en biografspot, som kørte i Sønderborg og Aabenraa, og der var bestilt ekstra visninger på de elektroniske pyloner ved indfaldsvejene.

Styrke af turistguider gjort klar til lejr

Som en del af forberedelserne til lejren blev kommunens turistservice-medarbejdere i slutningen af juni vist rundt på lejrområdet og fik en indføring lejrprogrammet, så de kunne være klar til at svare på spørgsmål fra besøgende.

På lejren havde VisitSønderborg informationstelte på udvalgte steder og havde en container som turistbureau på lejrens centrale torv. Her var der bemandet kl. 10-18 alle dage, og diverse brochurer og kommunens bosætningmateriale blev uddelt. Desuden samarbejdede VisitSønderborg med succes med et korps af frivillig guider fra Sct. Georgsgilderne, som forinden var blevet klædt på ved et informationsmøde.

Landsbylaug skabte aktivitet på teglværksmuseet

Landsbylauget på Broagerland var blevet inspireret til aktiviteter under lejren. Frivillige fra landsbyerne ville gøre Cathrinesminde Teglværk levende, og da de forelagde ideen for museumsinspektør Torben A. Vestergaard, tog han imod med kyshånd. I hele lejrugen kl. 12-17 kunne man på teglværksmuseet møde et persongalleri bestående af teglværksmesteren, vaskekonen, køkkenpigen, kokkepigen, strikkekonen og stuepigen fra begyndelsen af 1900-tallet. Man kunne opleve, hvordan man i gamle dage håndstrøg leret til teglstenene, og onsdag-søndag også hvordan man brændte stenene i en mile. Ved siden af dette var der demonstration af gamle husholdningssysler som løbbinding, pileflet, uldforarbejdning, strikning og vask. Og man kunne gå rundt i gamle arbejderboliger og besøge et gammeldags traktørsted, hvor man kunne stille sin sult og tørst. Efter lejren meldte museet om besøg af ca. 1000 ekstra gæster i lejrugen.

Frivillige fra landsbylauget på Broagerland tog initiativ til Det Levende Teglværk. Fra venstre Laila Schlebaum Molberg, Sussie Sommer, museumsinspektør Torben A. Vestergaard, Wilma Klein Lenderink-Looman, Henning Rasmussen og Vibeke Schlebaum. Foto: Kim Toft Jørgensen.

Kunstfond satte spor efter Spejdernes Lejr på gavl

Sønderborg Kommunes Kunstfond var blevet inspireret af lejren. Fonden gav den unge Sønderborg-kunstner Andreas Welin hans hidtil største "lærred", nemlig en gavl tæt ved Chr. X's Bro på Nørre Havnegade, og bestillingen lød, at billedet skulle have Spejdernes Lejr som tema. I ugen inden lejren kunne alle følge maleriets tilblivelse, og det blev søndag 23. juli "afsløret" ved et arrangement med deltagelse af mange spejdere og borgere. Under lejren blev det beundret og fotograferet af spejdere og gæster i tusindvis.

Ikke langt fra gavlen blev et andet stykke street art afsløret om fredagen under lejren. Kunstneren Kristian Vodder Svensson og hans assistent, Sissel Starbæk, havde på ni dage forvandlet Solo-trappen i Sønderborg. Værket, der skulle markere Sønderborgs udnævnelse til Årets Ungdomskommune 2017, var bestilt af Kunstfonden sammen med boligforeningerne B42 og SAB, som har lejlighederne ved havnen, hvor trappen skærer igennem. Det kaldes Solo-området, da der tidligere lå en margarinefabrik med dette navn.

Indstik om spejderlejren i Ugeavisen

En hjørnesten i kommunikationen til lokalbefolkningen var et 12-siders indstik i Ugeavisen Sønderborg i uge 29. Indstikket, der var produceret i kommunens projektkontor, informerede om, hvordan man kunne komme til at opleve lejren og alle de aktiviteter, der var i hele området i anledning af lejren. Der var også praktiske oplysninger om trafikforholdene på ankomst- og afrejsedagene og om shuttlebusser mellem byen og lejren. Desuden var der information om bl.a. projektet Byens Havn, bæredygtighedsprojekter i lejren og turistoplevelser i hele området. Indstikket blev trykt i 20.000 ekstra eksemplarer til uddeling i byen og på lejren, bl.a. på parkeringsområdet. I indstikket blev der henvist til Sønderborg.dk, hvor man i kalendersystemet kunne få overblik over lejrens hovedevents og aktiviteterne uden for lejren.

Spejderlejr var synlig ved events

Fra projektets begyndelse stillede projektkontoret i samarbejde med lokale spejdere op til lokale events for at fortælle om lejren. I begyndelsen af juni 2017 deltog spejdere i de sønderjyske kommuners stand ved dyrskuet i Aabenraa, og sankthansaften dette år var kommunens traditionelle Parkunderholdning i Mølleparken præget af spejderlejren. Sankthansbålet var bygget af KFUM-spejdere, som har deres hytte lige ved siden af Mølleparken. De sørgede også for heksen og holdt vagt ved bålet, som blev tændt med tale af borgmester Erik Lauritzen. Og ligesom i 2016 gjorde spejdere reklame for lejren med aktiviteter i Børneland ved Ringriderfesten i Sønderborg første weekend i juli.

Fuldt tryk på kedlerne i mange afdelinger

Halvanden måned før lejren var der både i kommunens projektkontor og i andre afdelinger i kommunen fuld tryk på forberedelser og koordinering. Alle myndighedsgodkendelser på lejrpladsen skulle på plads. Medarbejdere fra Projekt & Anlæg og Erhverv & Affald var blevet tæt tilknyttet projektteamet. Entreprenøren var i gang med sine sidste omgange på lejrpladsen. Der lå nu depoter af rafter og træ til brænde, og der blev lagt gangbroer over grøfterne. Stofa skulle blæse fiber til internet i de rør, der var lagt i jorden, og der skulle rejses tre midlertidige mobilmaster på scenepladsen og to master andre steder på pladsen.

Lejr bygget op på forlejr

Den 5. juli skulle lejrens tekniske forlejr begynde, og dermed skulle en del af lejrens store telte rejses.

Da de første otte spejdere var rykket ind for at gøre klar til lejren, blev milepælen fejret af spejderne sammen med Sønderborg Kommunes projektteam, hvorfra den første også var flyttet ind i en campingvogn på lejren. Holdet på otte fra lejrens teknik og beredskab arbejdede med tilslutningerne til rør og kabler og opbygning af lejrens teknik- og beredskabscenter, der skulle være lejrens driftscentral sammen med hospital og andet beredskab. Den 15. juli var startdato for selve forlejren, hvor 500-1000 jobbere ankom for at opbygge lejrfaciliteterne omkring Løkkegård, på aktivitetsområder og de fem underlejrtorve. I ugen op til lejren var der altså hektisk travlhed på lejrpladsen, og uden for lejren havde kommunens Vej & Park-afdeling en opgave med at sætte i alt 560 vejskilte op.

Så var lejren der

Så oprandt dagen, da en ny by større end Sønderborg skulle skyde op på Kær Vestermark.

Trafikken gled problemfrit

Den store ankomstdag, da logistikken for Spejdernes Lejr skulle stå sin prøve, forløb stille og roligt uden trafikale problemer. Ved slutningen på dagen havde man svært ved at få armene ned på Spejdernes Lejr.

– Det er forløbet forbavsende godt. I gennemsnit har det taget tre-syv minutter at tømme en bus for både spejdere og bagage, fortalte John Haugaard, der havde været med til at lægge trafikplanen som en del af lejrens beredskab.

Udsigten til 90 busser i timen på ankomstdagen trak publikum til Alssundbroen. Foto: Kim Toft Jørgensen.

Lokale spejdere ankom til lejren på utraditionelle måder uden brug af motor og fik dermed kommunens Zero Hero-mærke. Fotos: Thomas Heie Nielsen og Johan Stauner Bill, SL.

P-pladser måtte lukkes og ekstra shuttlebusser sættes ind

Efter store regnmængder var det tirsdag aften nødvendigt at lukke flere af parkeringsområderne ved lejren. Områderne var forvandlet til mudder, og det havde været nødvendigt at trække mange biler fri. Derfor blev det besluttet at lukke flere P-områder og henvise gæster til parkering i byen. Der blev udpeget fire områder i nærheden af shuttlebussens holdepladser: sygeplejerskeskolen, EUC Syd, BC Syd og Humlehøj-Skolen, og antallet af shuttlebusser blev mere end fordoblet for at undgå ventetid. Onsdag var netop en af de dage, hvor der var ventet mange gæster i lejren.

Regnen betød også, at der skulle køres flis ud på lejrpladsen. I de følgende dage kunne P-områderne gradvis åbnes igen, og nye P-arealer blev taget i brug, men der blev ved at være ekstra busser sat ind fra byen.

Sønderjysk underlejrdag med politikerbesøg

Onsdag optrådte Sønderborgs borgmester Erik Lauritzen i DR TV's direkte SommerSummarum-sending fra lejrpladsen med overrækkelse af kommunens Zero Hero-mærke til en dreng fra Nordsjælland, der havde cyklet hele vejen til lejren. Samme eftermiddag bød borgmesteren velkommen til repræsentanter for flere end 70 andre kommuner til Spejdernes konference. Det var underlejrdag, og spejderne fra hele landet havde inviteret deres lokale borgmester, politikere og embedsfolk på besøg. Gæsterne deltog i sønderjyske aktiviteter i underlejrene. Det var ringridning på heste, bygget af rafter, og senere samme dag skulle spejderne have egnsretten snysk og sønderjysk kaffebord.

Spejdere fra Halstenbek i Tyskland prøver kræfter med ringridning på raftehest. Foto: Anders Brandt-Jacobsen, SL.

Snysk – en klimavenlig egnsret

Ingredienserne til snysk var klimavenlige lokale råvarer med krydderurter, som lokale landsbylaug havde været med til at dyrke i pallehaver. Nogle spejdere var også ude at plukke persille på en mark tæt på lejren som en del af dagens aktiviteter. Det var Sønderborg Kommune, der leverede råvarerne fra lokale producenter. Til den egnstypiske gamle ret med grøntsager i mælkesovs var transport og CO_2-udslip minimeret for at følge målsætningen om Sønderborg Kommune som klimavenligt fødevareområde. Kommunens landdistriktssekretariet havde koordineret initiativet med involvering af sit landsbynetværk. Som tilbehør var der ringriderpølser, hvortil den lokale Rønhaveslagteren havde fået hovedordren på 30.000 stk., mens Gråsten Fjerkræ leverede 10.000 gluten- og laktosefri pølser af velfærdskyllinger i lammetarme.

Onsdag havde gæster på lejren også mulighed for at købe en pose råvarer og opskrift til "Spejder-snysk" med hjem til aftensmaden i 6400Foodmarked, hvor en række lokale fødevareproducenter havde boder.

Det var afprøvningen af et nyt koncept for et lokalt fødevaremarked, der var udviklet i en række workshops som led i kommunens fødevarestrategi og understøttet af EU-interregprojektet Benefit4Regions. Konceptet skulle efter lejren genbruges ved lokale markeder.

Snysk i gryde over bål. Foto: Bo Bach Jensen, SL.

Alternativ spejderlejr på Camp Løvkær

Tæt på den store spejderlejr holdt botilbuddet Løvkær alternativ spejderlejr. Det var afdelingsleder Dorte Snitgaard Petersen, der havde fået den gode idé. Dorthe er selv tidligere spejder og vidste, hvad der skulle til for at skabe en god spejderlejr. Hun fik også hjælp af sine medarbejdere. Teltene blev lånt af lokale spejdergrupper, og der blev skaffet økser, save, gryder, og hvad der nu hører til på en spejderlejr.

Lejren fik navnet Camp Løvkær, og der boede fast ni borgere, mens 11 andre kom på besøg i dagtimerne. De fleste dage besøgte de den store spejderlejr, og ligesom på den store spejderlejr fik de snysk til aftensmad om onsdagen.

Spejderne lærte om energi i SciSpejd. Foto: Kim Toft Jørgensen.

20.000 spejdere lærte teknik med Danfoss-bælge

Lejrens ca. 20.000 spejdere i alderen 11-17 år skulle alle igennem den obligatoriske aktivitet Rejser. Det var en lærerig dag med aktiviteter, der var opdelt i to spor: Kultur-Spejd og SciSpejd.

Danfoss, som har hovedkvarter på Als og er en af Danmarks største virksomheder med over 22.000 medarbejdere i 100 lande, havde leveret bælge til SciSpejd, hvor deltagerne byggede termometre og lommelygter og lærte, hvordan en bælg fungerer.

Der var også godt gang i aktiviteterne i Danfoss-teltet på Knudepladsen, som alle kunne besøge. Børn fra mange lande deltog i en daglig tegnekonkurrence om at vinde billetter til Universe Science Park på Nordals. Konkurrencen gik ud på at tegne, hvad energi er. I samme telt kunne man uploade billeder af sine oplevelser og se dem på en storskærm.

Overraskende mange spejdere tog på hike i Sønderborg-området

Næsten 2200 lejrdeltagere var ude at vandre og cykle på hike i Sønderborg-området. Det store antal kom bag på gruppen, der organiserede hikes. Derfor blev det under lejren besluttet at oprette ekstra tilmelding.

– Mange var henne at spørge, og når vi fik ledige pladser, fyldte vi op som vi kunne, fortalte Birthe Marie Thomsen fra Høruphav KFUM.

Især overnatningsture blev hurtigt booket. Næsten 400 vandrede til enten KFUM-spejderhytten i Dybbøl eller KFUM-spejderhytten i Høruphav, hvor de byggede bivuak, som de sov i.

Der var også mange af sted på GPS-hike, hvor de blev kørt ud på Kegnæs, og en hel del blev kørt til Guderup, hvorfra de vandrede til Ketting Nor og gennem Sebbelev og Osbæk til Augustenborg og skulpturparken Augustiana ved Augustenborg Slot. Undervejs fandt de svar på en række spørgsmål, som de var blevet stillet. Også en cykelhike rundt på Kær og gennem Ulkebøl og Vollerup var populær.

Til afslutningslejrbålet tog scenen sig godt ud med aftenhimmel og Alssund i baggrunden. Foto: Lars Blomgren Andersen.

På vej til afslutnings lejrbål. Foto: Pernille Bille Tvedt, SL.

Begejstring ved afslutningslejrbålet. Tørklæder svinges. Foto: Emil Kvistbo, SL.

Støvlen – vartegnet for Spejdernes Lejr 2017. Foto: Pernille Bille Tvedt, SL.

Afslutningslejrbål. Foto: Johan Stauner Bill, SL.

Afslutningslejrbål og tak fra borgmester

Mørket sænkede sig over Kær Vestermark og Alssund, og Sønderborgs nye sceneområde tog sig strålende ud ved afslutningslejrbålet for Spejdernes Lejr lørdag 29. juli. Til slut gik bandet Scarlet Pleasure på scenen, og de trætte spejdere fik et sidste skud energi.

Efter lejren skrev Sønderborgs borgmester, Erik Lauritzen, i et læserbrev bl.a:

"…Det har været en helt forrygende lejr, og det er strømmet ind med anerkendende ord om spejderne og Sønderborg Kommunes planlægning og gennemførelse af lejren og alle aktiviteterne. Spejdernes organisation har været utroligt professionel at arbejde sammen med, til trods for at det også i spejderkorpsene er frivillige kræfter der driver værket. Så en kæmpe tak til spejdernes ledere og frivillige for samarbejdet. Tak til naboer og borgere i Sønderborg Kommune for at have taget så godt imod spejderne og deres familier, og for den store

interesse I har vist Sspejdernes Llejr – både ude på lejren, men også rundt om i hele kommunen. Takket være jeres venlighed, glæde og åbenhed viste Sønderborg sig fra sin allerbedste side – uanset om solen skinnede, eller regnen silede ned. I kommunens organisation har en række medarbejdere været fuldtidsbeskæftiget ved lejren i kortere eller længere tid. Men derudover har rigtig mange medarbejdere måttet lægge andre opgaver til side for at hjælpe til. Der er virkelig ydet udover det sædvanlige. Tak for indsatsen.

Men lejren har ikke kun handlet om pladsen og spejderaktiviteterne. Takket være rigtigt mange foreninger, institutioner, handelsdrivende, virksomheder og privatpersoner har der i og rundt om lejren – ja, i hele kommunen – været aktiviteter og tilbud."

Ikke mindst Sønderborgs isboder havde gode dage under lejren. Foto: Jacob Fredegaard Hansen, SL.

Lejren gav masser af liv i byen og området

"Aktiviteterne for spejderne rundt i byen, særlig omkring museet på Sønderborg Slot, giver besøgsboom og travlhed. Også historiecentret i Dybbøl og Universe på Nordals melder om stort rykind. Flere spejdere end forventet tager ud i byen."

Her blev spejdere fra Aarstrup ekserceret af Kåre Johannesen ved historiske aktiviteter på Sønderborg Slot. Foto: Heine Dransfeldt, SL

Sådan skrev JydskeVestkysten 29. juli. Museet på Sønderborg Slot var invaderet af spejdere. I ugen fra søndag 23. juli til og med lørdag 29. juli var der 5965 gæster, hvoraf de 3538 var spejdere. Besøgstallet for samme uge i 2016 lå på 1749.

Også aktiviteter, som var sat i gang af Sønderborg Handel i forbindelse med lejren, gav liv i byen, deriblandt en koncert på Rådhustorvet fredag 28. juli. Gaderne var pyntet op med 20 loungeområder med pallemøbler lavet af EUC Syd, og tomme butiksruder var dekoreret med fotostater eller spejderdekorationer. På havnen var der masser af liv med jernalderskibskopien "Nydam Tveir", kongeskibet "Dannebrog" og kulturskibene Life Boats, og på stranden "Fluepapiret" ved slottet havde Blå Flag og Naturskolerne aktiviteter. Biblioteket Sønderborg havde også run på en videoevent på sociale medier, hvor spejderne kunne opnå et mærke.

Det lokale dagblad: I den grad en succes

Sønderborg Kommune kunne godt være sit værtskab for Spejdernes Lejr bekendt, mente mange: JydskeVestkystens lokalredaktør skrev 29. juli bl.a.:

"Spejdernes Lejr satte flotte spor. Søndag formiddag pakker 37.000 spejdere teltene sammen og rejser hjem efter en fantastisk uge i Sønderborg. Strålende stemning i lejren ved Kær. Stærkt forarbejde, der fik stort set alt til at lykkes som planlagt. Og en enestående vitaminindsprøjtning til bybilledet i Sønderborg og turistattraktioner, der har budt velkommen til både spejdere og de mindst lige så mange besøgende, som har benyttet lejligheden til at se nærmere på byen og egnen."

Spejdere på Chr. X's Bro i Sønderborg. Foto: Per Balslev, SL

Spejderne kom godt hjem trods voldsomt skybrud

Trods udfordringer med skybrud midt på dagen gik afrejsen fra Spejderens Lejr op i den sidste ende. På pladsen var der helt fra morgenstunden fuld aktivitet. Telte, køkkener og pionerarbejde blev brækket ned, materialer blev pænt samlet i bunker, og noget kom i containere.

Hjemrejsedagen var ekstra våd, men spejderne ryddede pænt op efter sig på lejrpladserne. Foto: Jakob Skipper, SL.

Spejdernes bagage blev pakket og samlet, og så skulle der slæbes hen til busholdepladserne, hvor busserne efter tur blev anvist en bås. På alle lejrens stier var spejdere undervejs. Mange havde ting på en lille trækvogn, men oftest kom spejderne med stor oppakning på ryggen. Når busserne ankom, gav det et kort øjeblik en lille kø, da de fik anvist en holdeplads. Men de gled stille frem i køen, der hurtigt var væk, før næste hold busser og biler ankom. Sådan så det ud først på dagen, men så kom skybruddet, der forårsagede forsinkelser på busafgangene og en del fritrækninger af biler fra parkeringspladsen. Dagen bød også på ekstra politikontrol af sikkerheden på de tunge køretøjer, men regn og politikontrol til trods kom de i alt 400 busser af sted med kun en times forsinkelse.

Blød jord forsinkede den sidste oprydning

Den 4. august var det hjemrejsedag for de spejdere, som havde været med fra den første forlejr. Det var efter mere end fire ugers ophold i Sønderborg. Lejrpladsen var hurtigt blevet ryddet, og det blev en historie i landsdækkende medier, da billeder efter Roskilde Festival og Spejdernes Lejr efter afrejsen blev sammenlignet.

Noget andet var, at det på grund af den fortsat bløde jord ikke var muligt at fjerne alle installationer på Kær Vestermark helt så hurtigt, som det var planlagt, og ifølge biolog i kommunen Bent Albæk var det også gået hårdere ud over terrænet, end frygtet, fordi jorden havde været blød. Dog mente han, at det efter et-to år ikke vil være synligt, at der har været en lejr. Den lejede jord skulle leveres tilbage til lodsejerne senest 31. august og det var forventet, at langt det fleste "spor" efter SL2017 ville være slettet ved midten af september.

Spejderne byggede højt på Kær Vestermark. Foto: Tim Riediger, SL

C: Kommunens udgifter til lejren holdt inden for rammen

Som omtalt tidligere i denne rapport godkendte byrådet i 2014 et budget for Spejdernes Lejr på 37 mio. kr., og i efteråret 2017 tegnede det til, at det ville holde stik.

Det var på trods af, at der tæt på og under lejren kom uforudsete udgifter for ca. 2 mio. kr. til blandt andet terrorsikring og som følge af den megen regn.

I resultatet er der den krølle, at ud af budgettet på 37 mio. kr. skulle de 6 mio. kr. komme fra eksterne fonde. Der kom mere, faktisk knap 7,9 mio. kr., men en del var øremærket til udvikling af Kær Vestermark, som ikke var nødvendig for lejren og dermed ikke i kommunens budget for lejren.

I sidste ende manglede der dermed knap 2 mio. kr.

Terrorsikring og regn

Terrorsikring, som myndighederne få uger før lejren havde gjort obligatorisk for store events, gav uforudsete udgifter på 445.000 kr. Dertil kom, at de store mængder regn under lejren gav ekstra udgifter på 758.000 kr. Der skulle fx spredes ekstra flis på lejrpladsen, og der skulle indsættes ekstra shuttlebusser, da det på grund af regnen blev nødvendigt at lukke store dele af lejrens P-pladser i nogle dage.

På trods af uforudsete udgifter på i alt ca. 2 mio. kr. så lejrens forbrug ud til at lande på knap 150.000 kr. under det budgetterede. Men med de udeblevne indtægter manglede der i sidste ende knap 2 mio. kr., så kommunens udgift til lejren stod til at ende på 33 mio. kr. i stedet for 31 mio. kr.

Sceneområde fremtidssikret

Under kommunens forberedelser til lejren donerede fonde større beløb til udviklingen af Kær Vestermark til anlæg, der på længere sigt kommer området til gavn. Det gælder først og fremmest udviklingen af sceneområdet, som en stor del af en donation fra Bitten & Mads Clausens Fond på 6,6 mio. kr. var øremærket til. Samlet fik Kær Vestermark i forbindelse med spejderlejren permanente anlæg for små 11 mio. kr., hvoraf kun anlæg for godt 7,3 mio. kr. var nødvendige for lejren.

Større gave end drømt om

– Jeg synes, vi skal glæde os over, at vi alt i alt har fået mere forærende, end vi turde ønske os. Værtskabet har både medført udvikling af Kær Vestermark til et bynært naturområde og etablering af landets største koncertplads med kapacitet til op mod 100.000 gæster. Det forudså vi ikke i 2014, udtalte borgmester Erik Lauritzen, som derfor mente, at byrådet skulle betragte de manglende 2 mio. kr. som en ekstra investering og medfinansiering i den langsigtede udvikling af området.

Donationer fra Bitten & Mads Clausens Fond, Linak og Region Syddanmark bragte den samlede fundraising til lejren op på godt 4,26 mio. kr.

Oveni kom så ekstra donationer på i alt 3,6 mio. kr. fra Bitten & Mads Clausens Fond, Friluftsrådet og en pulje under kommunens sundhedsudvalg. De muliggjorde ekstra installationer på sceneområdet og også fugleskjul, shelters, stier og skilte.

Regnskabsafslutning i januar 2018

Det endelige regnskab for kommunens værtskab for Spejdernes Lejr ventes i skrivende stund at blive afsluttet i januar 2018.

Som omtalt i begyndelsen af denne rapport har målinger i kommunens borgerpanel og blandt lokale virksomheder efter lejren vist en overvældende opbakning til eventen, og på baggrund af Epinion-rapporten med interview med 600 lejrdeltagere og gæster kan det konkluderes, at lejrens ca. 37.000 deltagere og anslået knap 68.000 gæster skabte en direkte meromsætning på ca. 44 mio. kr. i området.

Samtidig fastslog Epinion-målingen, at lejrdeltagere og gæster fik et meget positivt indtryk af Sønderborgområdet og var særdeles tilfredse med kommunens værtskab.

Spejdere nyder udsigten over Sønderborg Havn.
Foto: Jacob Fredegaard Hansen, SL.

Nøgletal: Kommunens regnskab

Pr. oktober 2017, opgøres endeligt i januar 2018

Budgettet:

Byrådets budget for lejren, vedtaget i 2014:
37 mio. kr.
Heraf skulle de 6 mio. kr. komme som ekstern finansiering.

Udgifter:

Udgifter opgjort per 25. oktober: 36.854.527 kr.
Heraf uforudsete udgifter tæt på, op til og under lejren, ca. 2 mio. kr.

Geografisk fordeling:

Ud af kommunens udgifter på knap 37 mio. kr. er 13,2 mio. kr. sendt i omløb inden for kommunen, knap 19 mio. kr. i regionen, og 4,75 mio. kr. uden for regionen.

Fondsbidrag:

Ekstern finansiering, som indgår i budgettet:

Bitten & Mads Clausen, Linak og Region Syddanmark: 4,26 mio. kr.

Ekstern finansiering til ekstra udvikling af Kær Vestermark:

Bitten & Mads Clausen, Friluftsrådet og Sundhedsudvalget i alt 3,6 mio. kr.

De samlede fondsbidrag udgør 7,9 mio. kr.

Investering i Kær Vestermark

I forbindelse med lejren er der i alt investeret knap 11 mio. kr. i permanente anlæg på Kær Vestermark.

Heraf var anlæg for 7,3 mio. kr. nødvendige for lejren, mens anlæg for ca. 3,6 mio. kr. er ekstra.

Projektorganisationens konklusion

Spejdernes Lejr er den suverænt største event, Sønderborg Kommune hidtil har bundet an med.

Det kan godt kaldes et projekt med en høj grad af kompleksitet i kraft af samarbejdet med en frivillig organisation og kravene til samarbejde på kryds og tværs både internt og eksternt i kommunen.

Kommunens projektleder for Spejdernes Lejr, Mikkel Harritslev siger:

– Jeg synes, det var den største sejr, at vi fik involveret så mange i lokalområdet: Handelslivet, turismeaktører, virksomheder, kulturinstitutioner, andre foreninger og borgere. Der var en positiv lokal tilgang, hvor man gik ind og bakkede op. Kommunens budget for lejren lød voldsomt i manges ører, men med ca. 44 mio. kr. i omsætning i lokalområdet er det blevet bevist, at der også er et direkte udbytte af sådan en event.

Omvendt var det også en udfordring undervejs at få skabt en forståelse for, hvordan man kunne involvere sig. Til at begynde med havde de enkelte aktører nok svært ved at se sig selv i det. Vi holdt mange workshops, hvor det ikke gav noget konkret. Men så skete det alligevel i sidste ende.

Det var også en udfordring at få parterne med på tværs af skel i den kommunale organisation. Men det viste sig, at det godt kan lade sig gøre. Folk ville gerne være med, og de udviste stor vilje og fleksibilitet.

Projektkontoret bukker og lukker

Efter Spejdernes Lejr gik kommunens projektkontor i gang med oprydning og efterbehandling, bl.a. til denne evalueringsrapport og andre specialiserede rapporter, som kan rekvireres.

Projektkontoret takker hermed alle samarbejdspartnere, sponsorer, spejdere og borgere for fantastisk opbakning.

Projektet er ophørt, og kontoret er nedlagt ved udgangen af 2017.

Spørgsmål om kommunens lejrprojekt stiles til

Forvaltningen Land, By og Kultur
Stabschef Niels Bøgskov Frederiksen
Tlf. 88 72 69 90
nbfr@sonderborg.dk

Henvisninger

På Sønderborg Kommunes hjemmeside vil diverse materiale være tilgængeligt i en kortere periode: www.sonderborgkommune.dk under 'Aktuelt'.

På kommunens YouTube-kanal vil dokumentarfilm være tilgængelige.

Øvrigt materiale såsom specialiserede rapporter om bl.a. projektets organisering og klargøringen af lejrpladsen fås ved henvendelse til:

Forvaltningen Land, By og Kultur
Stabschef Niels Bøgskov Frederiksen
Tlf. 88 72 69 90
nbfr@sonderborg.dk

Foto: Kim Toft Jørgensen